2-50

L

2

Ateitis

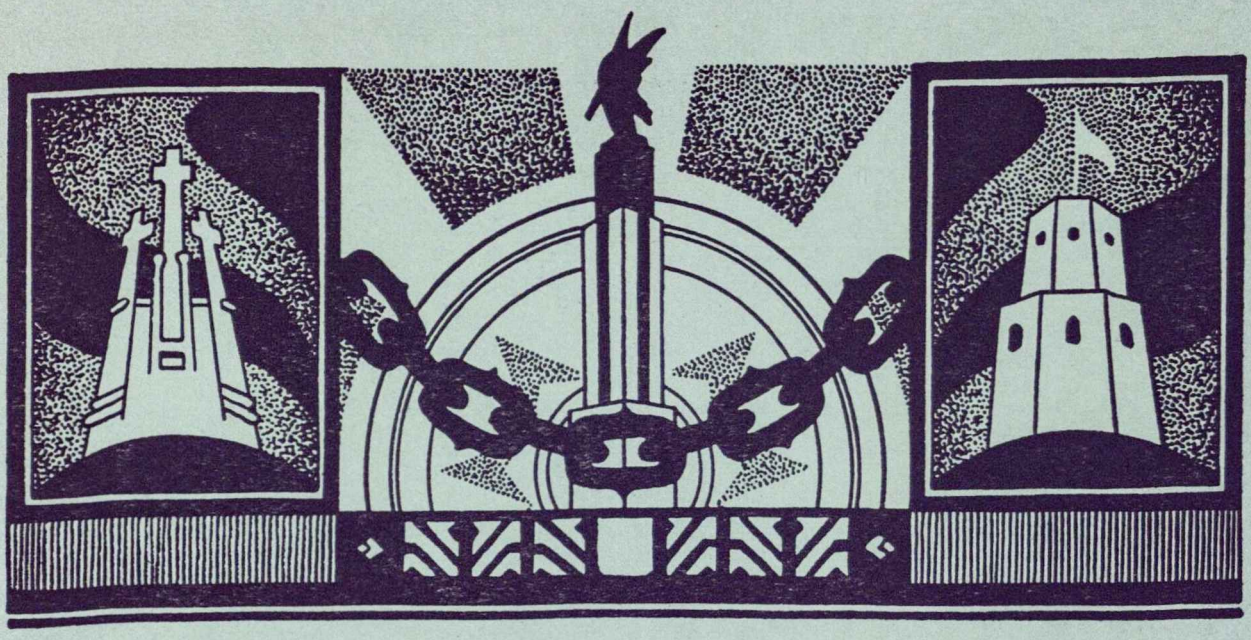

DIRBKIM, KOVOKIM DĖL LIETUVOS!

T U R I N Y S

Kun. V. Pikturna, Jis prisikėlė ..... 1.
Vytautas Žvirzdys, Pakeliui į namus ..... 2.
V. Mačernis, Vizijos ..... 5.
T. Žiūraitis OP, Jaunystės Pašaukimas ..... 7.
Prof. Z. Ivinskis, Pro Vatikano dulkes ..... 8.
Kun. P. M. Juras, Tai daryk ir būsi gyvas ..... 10.
Mūsų gimtoji kalba 11,
A. Šidlauskaitė, Moteris ir Mokslas ..... 12.
Iš užrašų knygelės, Užmiršti pažadai ..... 15.
Sportas ..... 16.
Mūsų Jauniesiems ..... 17.
Įvykiai, darbai, žmonės ..... 19.
Kreivos šypsenos ..... 20.
Mes plačiame pasaulyje ..... 21.

Viršelio 1psl. - Misijonierių bažnyčia Vilniuje.
Viršelio 2 psl. vinjetė - P. Miškinio.
Viršelį piešė dail. P. Lapė.
Teksto 1 psl. vinjetė - Prisikėlimas, V. Marčiulionio skulpt.

ŠIO NUMERIO GARBĖS LEIDĖJAS KUN. P. M. JURAS

Ateitis

NR. 2 (14) **BALANDIS - APRIL** **1950 M.**

ATEITININKŲ ŽURNALAS

REDAGUOJA: **Kazys Ambrozaitis, Aldona Baužinskaitė, Antanas Sabaliauskas.**

Leidžia: Pasaulio Moksleivių Ateitininkų Sąjunga.

Redakcijos ir administracijos adresas :

"Ateitis", 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. U.S.A.

PRENUMERATA metams: $3.00 pagal U.S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams $10.00.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association "Ateitis", 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Subscription $3.00 per year.

Aplication for 2nd class mailing is pending at Brooklyn, N. Y. Post office.

Spaudė "Amerikos" spaustuvė.

Ir štai pasidarė didelis žemės drebėjimas, nes Viešpaties angelas nužengė iš dangaus, prisiartinęs nurito akmenį ir ant jo atsisėdo. Jo pavidalas buvo kaip žaibas, ir jo drabužiai kaip sniegas.

(Mat. 28, 2-3.)

JIS PRISIKĖLĖ

KUN. VYTAUTAS PIKTURNA

Sakoma, kad didysis matematikas Archimedas yra pasakęs: "Duokite man atramos tašką, kur galėčiau tvirtai atsistoti, o tada aš pajudinčiau žemę." Žinoma, tokio taško negalima žemėje rasti, nes ji yra judanti. O ir šalia jos tokio taško niekas nesuras...

Mes krikščionys nė nemanome žemės rutulį judinti, tačiau siekiame jį atnaujinti Kristuje. Tam uždaviniui pasiekti irgi reikalingas atramos taškas, reikalingas pagrindas, ant kurio galėtumėme tvirtai stovėti audrose bei gyvenimo sukrėtimuose.

Ir ačiū Dievui, kad mes turime tokį nepajudinamą mūsų tikėjimo atramą, į kurią atsirėmus iškeliami iš savo vašų visi abejojimai bei netikrumai. Tas atramos taškas yra Kristaus prisikėlimas.

Jei Kristus nebūtų prisikėlęs, Kristaus mokslas būtų likęs užmirštas. Kas bedrįstų jį skelbti? Juk apaštalai, Kristų suėmus, išsislapstė ir pradėjo skirstytis į savo namus. Kristui mirus, jie jautėsi nusivylę. "Mes tikėjome, kad jis atpirksiąs pasaulį...," nusivylę kalbėjo besiskirstą Išganytojo mokiniai. Ir taip nebūtų likę kam Kristaus atnešt̨ąją linksmąją naujieną beskelbti, jei ne Velykų rytas, kuris visus Kristaus sekėjus prikėlė iš nusiminimo ir uždegė nenuilstamai liudyti Viešpatį, vedė prie nesuskaitomų aukų, net iki kruvinos mirties.

Be Velykų džiaugsmo būtų nesuprantamas baimingų ir nusiminusių Kristaus mokinių pasikeitimas į užsidegėlius, mirties nebijančius Kristaus liudytojus; būtų neišaiškinamas negirdėtai greitas krikščionybės išplėtimas ir stebėtinas viso pasaulio persiformavimas. Visa tai pasaulio istorijoje liktų nesuprantama be Kristaus Prisikėlimo stebuklo. Nenuostabu tad, kad ir Napoleonas į savo pasekėjų siūlymą pradėti skelbti naują titkėjimą atsakė: "Aš tik tada tegalėčiau pradėti skelbti naują tikėjimą, jei jūs mane nuplaktumėte, erškėčiais apvainikuotumėte, ant Montmartio kalno prie kryžiaus prikaltumėte, ietimi šoną ir širdį pervertumėte, numirusį panteone palaidotumėte, o aš iš ten trečią dieną gyvas prisikelčiau."

Vadinasi, Kristaus prisikėlimas yra pats svarbiausias argumentas Kristaus dievystei ir mūsų iš numirusiųjų prisikėlimui įrodyti. Neveltui tad tikėjimo priešai visokiais būdais bandė paneigti Kristaus prisikėlimo faktą, tačiau niekas neįstengė to padaryti. Negalėdami paneigti Kristaus prisikėlimo, tikėjimo priešininkai dabar bando Kristų palaidoti užmiršimo kape ir jį prislėgti tylėjimo **akmeniu.** Mūsų tad pareiga nuversti tą tylėjimo akmenį **ir visu gyvenimu skelbti Prisikėlusį Kristų.** Bet šitą atlikti tegali tik švarios, šviesios ir nuvalytos širdys. Todėl, siekdami viską atnaujinti Kristuje, turime prisikelti malonėje, nes, kaip šv. Povilas sako, Kristus kėlėsi iš numirusiųjų, kad ir mes gyventumėme nauju gyvenimu (Rom. 6,4).

LIETUVOS NACIONALINĖ M[illegible]YDO BIBLIOTEKA

PAKELIUI Į NAMUS

VYTAUTAS ŽVIRZDYS

Kai Vakarų Europa rengėsi mirti, Lietuva kėlėsi gyventi. Kai Europos kultūra atsidūrė pavojuje sunykti, mes atgavome laisvę kultūrinei kūrybai, kaip retas išgyvendami patiės kūrybinio proceso žavesį ir entuziazmą. Europos saulei leidžiantis buvo prasidėjęs mūsų saulėtekis. Jo metu Vakarų Europa ir kultūriškai ir politiškai pasistūmė nuo Paryžiaus ir Berlyno iki Vilniaus ir Peipuso ežero. Pajutome esą tikri dvasios europiečiai: visas mūsų gyvenimas ėjo vakarietiška linkme. Tuo būdu ir mūsų tautos likimas tapo surištas jau nebe su Rytų, kaip visais amžiais buvo, bet su pačios Vakarų Europos likimu: tai lėmė neilgą laisvės laiką.

Kai vėliau patekome į V. Europos šalis, jos mus nedaug kuo nustebino: mes jau buvome dvasinės Europos dalis. Ir kai šiandien mąstome apie savo Tėvynę, mūsų vaizduotėj iškyla Lietuvos ir kartu visos Europos paveikslas: žemės, kuri davė kraują ir charakterį, ir kontinento, kurio dvasios vaikai esame. Su didele tiesa B. Brazdžionis vadino Europą skausmo motina. Ji mums ir yra tokia.

Nebūtumėm teisūs, sakydami: šioje laisvės žemėje jau nebesame liūdni. Esame, nes tėvų žemės pasiilgimas šiose normaliose sąlygose tampa kartais tiesiog fiziniu skausmu; ir ne vien todėl — europejinio (o kartu ir lietuviškojo) gyvenimo stiliaus netekimas dažnai labai vargina mūsų dvasią. Savo žemės neturėdami, netekę europėjinio pasaulio aplinkos, mes esame atsidūrę čia taip pat, kaip paprasti emigrantai, turėję pakeisti net savo profesijas, kad uždirbtų kasdienės duonos kąsnį.

Šie trys dalykai ir sudaro naujas sąlygas, iškeldami daug naujų problemų, reikalaudami išgryninti kai kurias sąvokas. Jų fone bandykime žvilgterti į savo tikslus, kriterijus bei laikymąsi.

AR MYLI?

Bet ateis pavasaris. Niekas negali pakeisti mūsų upių tėvo Nemuno srovės.
Lietuvos partizanai.

Mūsų žemiškasis tikslas visada buvo — Lietuvos laisvė. Kitaip ir negalėjo būti, nes laisvės troškimas yra perdaug esminė žmogaus dalis. Gi ir pasaulio istorija yra niekas kitas, kaip vargą ir kentėjimą kainuojančios žmonijos pastangos įkūnyti laisvę. Tačiau nepaslaptis, kad daugelio mūsų viltis yra pavargusi. Yra jau ir tokių, kurie sunkiai tiki į Lietuvos laisvės atgavimą; yra jau ir tokių, kurie pavargo kely į tėvynę: jie abejoja grįžti namo motyvuodami, kad Lietuva bus tiek suniokota ir tuščia, jog faktiškai jos nebus. Tiesa, padėtis yra tragiška. Bet — kaip tikime į vieną Dievą, taip neprivalome palūžti tikėjime į Lietuvos laisvę. Jei yra Dievas, laisvės troškimą žmogui įdiegęs, yra ir laisvė. Jei yra laisvė—jinai taps ir mūsų tėvynės nuosavybė. Pagaliau, jei tikime į prisikėlusį Kristų, nėr' argumentų netikėti į Lietuvos prisikėlimą. Ir daugiau — grįžimas į gimtąjį kraštą yra aksioma. Jis privalo būti kasdieninėj ryto ir vakaro maldoj: jau vien dėl to, kad grįžimas veda į betarpę galimybę atlikti prievoles savam kraštui. Ne ateitininkas ir šiaudinis lietuvis, kuris nenugali abejonės ir kuriam Lietuvos laisvė ir grįžimas namo darosi nerealybė, kuri — kaip tokia — ir nesiektina.

Turint tikslu laisvę ir grįžimą, aišku, kad ir mūsasis gyvenimo kriterijus - mastas negali būti vien asmeninė laime; juom nėra taipgi ir vadinamoji tremtis, jos statomieji reikalavimai, nes dažnai tai, kas reikalinga tremčiai, dar nėra reikalinga Lietuvai. Pagrindinis ir tikrasis mūsų kriterijus yra niekas kitas, tik Lietuva: visa tai, ko reikia jos laisvei atgauti ir ko reikia jai pačiai, jau išlaisvintai. Tai kriterijus ne visuomeninės prasmės, bet ir asmeninės. Juo vadovaujantis, giliu šių eilučių autoriaus įsitikinimu, ir asmeninio gyvenimo įprasminimo maksimumas tegali būti atsiektas.

Galėtume save paklausti, ar visada savąjam tikslui esam ištikimi ir ar mūsasis kriterijus tebėra nesukompromisintas. Ar kartais mūsų nostalgija nesugniuždo mūsų; ar mūsų jausminis išgyvenimas neparaližuoja valios ir sprendimo galių. Nepaslaptis, kad taip gali atsitikti. Tėvynės ilgesio, kuris yra dvigubas, paveikti, dažnai nustojame sveiko kritinio jausmo, leisdami plaukti gyvenimui pasroviui. O juk mūsasis įsipareigojimas ir padėtis kaip tik reikalauja pastiprinto, kritinio, sveiko budrumo kuris pasireiškia ne kuo kitu, kaip sąmoningu gyvenimu, neužmirštant tikslo ir reguliuojant priemones; vyrišku gyvenimu, kuris iš esmės linkęs ne pliuškaroti, bet kurti, pavidalinti pagal norą ir galią. Be šio būtinai reikalingo nusistatymo neįmanomas jokios šiandieninės asmeninės ar

---

Op, op, kas ten, Nemunėli? Ar tu mane šauki? . .

V. Labanausko nuotr.

visuomeninės problemos išsprendimas. Šiam dvasios budrumui dingus, mums patiems nenorint, suduš ir mūsų asmenybė, ir Lietuvos laisvės kova.

Ne šių eilučių tikslas aptarti priemones lietuviškumui išlaikyti. Tai labai gražiai yra padariusi At-kų Federacijos Vyr. Valdyba. (Žiūr. "Savu Keliu" Nr. 1.). Mūsų darbo laukas — J.A.V., Kanados ar kurios kitos valstybės lietuviškoji bendruomenė. Reiktų tik pažymėti, kad lietuviškumo išlaikymas neįmanomas be tautinės kultūros išlaikymo bei kūrybos, kitaip tariant, be lietuviškosios dvasios. Galima kalbėti lietuviškai ir priklausyti liet. organizacijom, bet kartu galima neturėti lietuviško galvojimo. Neturėti šito, reiškia būti tampančiam sausa lietuvybės šaka. Tautinės (savitosios) kultūros netekimas yra taipgi svarbiausioji nutautėjimo priežastis. Pagaliau, kultūrų skirtingumas yra viena iš nesutarimo ir pačios lietuvybės klausimais priežasčių. Tuom įsitikinti reikia tik prisiminti klaipėdiečių (Prūsijos) ir nuo Nemuno į šiaurę bei rytus gyvenančių lietuvių nesutarimus. Nesusipratimai nyksta, žmonių kultūrai vienodėjant.

TARP DVIEJŲ PASAULIŲ

Nes tolimųjų vakarų, šaltosios šiaurės gentys...
Vėl prakalbėjo išdidžia tėvų tarme...
V. Mačernis.

Gyvename naujoje,* nebe europietinėje kultūrinėje atmosferoje. Labai natūralu todėl, kad ypatingai pirmais mėnesiais, nors nuoširdžiai priimti savo globėjų, nesijaučiame "ant savo kojų". Gyvenimo tempas ir būdas mums svetimi. Būdami humanitarinės kultūros (nesvarbu, praktinių ar humanitarinių mokslų) atstovai sunkiai susigyvename su utilitaritistine amerikietiškojo gyvenimo tendencija, kultūros pobūdžiu ir padėtim šiame krašte. Daugelis kalba apie šio pobūdžio kultūros lėkštumą. Daugelis mano, kad idėjos pirmumas prieš materiją šiame krašte prarastas. Žodžiu, jaučiame ką ir kiekvienas europietis pirmais metais šiame krašte, ką tūkstančiai yra jautę prieš mus ir pajus po mūsų. Amerikiečiai šią europiečių pažiūrą į jų kultūrą vadina jiems primetamu "cultural lag" — kultūriniu lėtumu, pavėlavimu.* Amerikietiškoje atmosferoje gyvendamas naujasis ateivis dažnai pasijunta skaudžiai vienišas ir kažko netekęs, pagal žodį "ne vien duona žmogus gyvas". Dažnai jis nesugeba santykiauti su amerikiečiais, kurie, aišku, yra skirtingo charakterio ir skirtingo santykiavimo būdo žmonės. Amžinas klausimas "How do you like America?" nemaža išveda iš kantrybės, nors tuo klausimu amerikietis visai nuoširdžiai reškia pagrįstą pasididžiavimą savo kraštu. Galima būtų išskirti du ryškesnius naujųjų ateivių tipus: tuos, kurie giria viską be atodairos, patys stengdamies kuo greičiau niveliuotis, prarasti atsivežtąją dvasią (kas skaudžiausia: ir savo jaunimą kuo greičiau priversti užmiršti gimtąją kalbą) ir tuos, kurie nesuprasdami ar nenorėdami suprasti klausimo prasmės, rodo atkaklu, nors ir tylų bet totalų nepasitenkinimą amerikietišku gyvenimo stilium, tuo įsigydami jei ne priešų, tai bent nedraugų.

Reikėtų atydžiai pamąstyti ar vienų ir kitų laikymasis naujosios aplinkos ir kultūros atžvilgiu yra tikslus. Labai natūralu, kad negali viskas būti tvarkoje, pakeitus kultūrinę aplinką; bet tai kaip tik reikalauja jau minėto sveiko, kritinio budrumo. Pirmųjų ateivių adresu būtų galima pasakyti, kad jie patys dažnai netiki tuo, ką kalba ir visos jų pastangos veda į "making money". Jie nori užsimiršti, kas jie yra. Tai oportunistinė dvasia. Antrieji galėtų į visus reiškinius žiūrėti blaiviai. Amerika turi daug vertybių, kurių Europoje seniai pasigedome; negalima daryti tiesioginės paralelės tarp Amerikos ir Europos dvasinio išsivystymo, nereikia užmiršti taipgi, kad esame

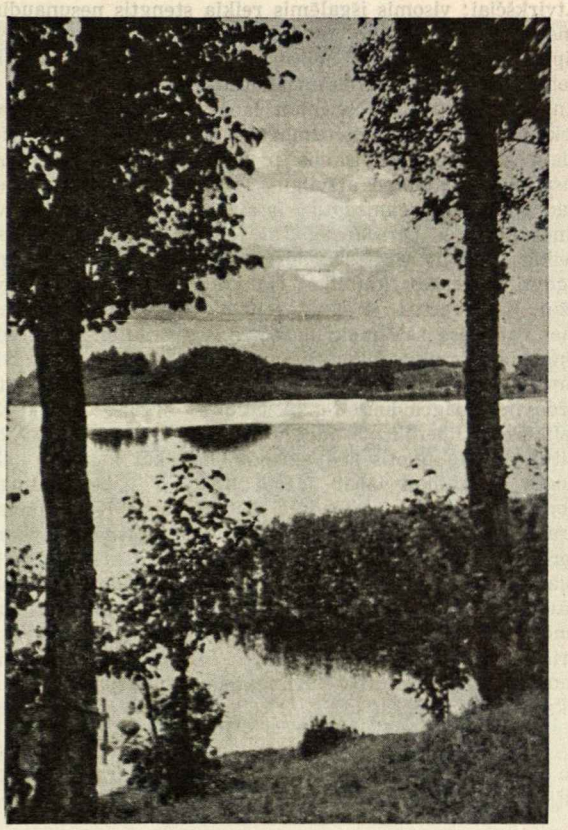

Lietuva brangi, mano tėvyne, šalis kur miega kapuos didvyriai . . .

V. Labanausko nuotr.

patekę į "average" — darbininkų pasaulį. Amerika buvo ir tebėra daugelio laisvės beieškančių priebėga; ji darosi ir vakarietiškosios kultūros, Maskvos smaugiamos, užuovėja. Jei prof. Brazaitis "Drauge" liūdnai rašė apie Europos mirtį, visai priešingai reikėtų išsireikšti apie šį kontinentą: jis yra vienintėlis pajėgus tos kultūros sargas; ir daugiau, panašiai kaip senovės Roma, sunykus graikiškosios kultūros kūrybingumui, Amerika yra tampanti nauju žmonijos kultūros centru. Jau daugiau kaip prieš du dešimtmečius Europos žmonės statė klausimą: Amerika ar Rusija (E. Przywara, S. J, Colin Rob ir kt.). Henri Massis kalbėjo net apie Azijos (per Rusiją) prisikėlimą — kokia paralelė su šiandiena! Europos kūrybinę jėgą sunykstant matė daug didelių galvų (neminint jau O. Spenglerio). Šio kalusimo, teoretiškai kažkada iškelto, sprendimas žmonijai šiandien yra gyvybinės reikšmės. Galima norėti kitokio amerikietiškos kultūros pobūdžio** ir prisidėti prie jos kūrybos, bet tai neatpalaiduoja nuo pareigos blaiviai ir kritiškai vertinti. Šis tipas — principų žmonės, kurie dažnai sunkiai bus suprasti ir įvertinti ir dar sunkiau asimiliuosis.

Šis kultūrų susikirtimo klausimas mums yra labai svarbus, nes nuo jo priklauso ir mūsų kaip žmonių egzistencija. Sprendimas pastato mus "ant kojų." Taupant žodžius, reikėtų visų pirma pasmerkti oportunistinę dvasią. Ji amžiais buvo pražūties praraja; tokia ji ir pasiliko.

Žinome aiškų principą: būk, kas esi. Nėra jokio reikalo, tik daugeliu atžvilgių pavojinga, prarasti atsivežtosios kultūros dvasią. Pavojinga todėl, kad dvasinė niveliacija žlugdo žmogų, nekalbant jau apie jo lietuviškumą.

---

*) Trumpai pažymint: esame humanitarinio (liberalinio) auklėjimo žmonės; amerikiečiai gi patys sakosi, kad jų auklėjimas visai skirtingas. Plg. Mark van Doren, "Liberal education" (1943). Iš to seka ir daugiau išvadų, kurias jau ne mūsų užd. nagrinėti.

* Plg. H. A. Reinhold, "The Cultural Lag", "The Commonwealth", vol. LI, No. 4, 1949, p. 104. Klausimas labai įdomus: ar ištikrųjų yra tas "cultural lag" ir koks jis yra.

** Tenkinamasi užuomina, neliečiant problematikos, kuri šiam straipsneliui nepriklauso.

Atvirkščiai: visomis išgalėmis reikia stengtis nesunaudinti (nepagrįsti asmeninio ar materialinio naudingumo principu) savo gyvenimo; neprarasti humanitarinės kultūros pobūdžio, už kurį pereitam šimtmety empyrikų krašte — Anglijoj kardinolas Newman labai kovojo prieš Locke'o sekėjus; išlaikyti meilę žmogaus dvasinei vertei ir vidiniam gilumui. Šitai iškelia ir dar daugiau įpareigojimų, visų pirma jaunimo atžvilgiu. Atkreipkime visą dėmesį, kad jaunimas organizuotųsi ir augtų ne kūninės, bet dvasinės kultūros persvaroje. Tai reiškia, kad šiame krašte reikia įkinkyti visas "moderniąsias" priemones jaunimui ugdyti. Amerikos katalikai čia yra parodę gražių pavyzdžių. Kita vertus, jaunimo religinis auklėjimas ir švietimas valdinėse JAV mokyklose yra lygus nuliui. Todėl ypatingu būdu reikia forsuoti religinį bei pasaulėžiūrinį švietimą ir ugdymą. Neturint savo aukštesniųjų mokyklų, tas uždavinys pagrindinai tenka jaunimo organizacijom. Katalikiškojo liberalizmo pavojus yra čia didesnis negu kur kitur. Reikia bijotis su pagrindu, kad kai kas tuo keliu nueis. Katalikai labai dažnai linkę ir į bereikalingus kompromisus, kas tik gadina, bet ne taiso. Kompromisas yra grynai politinė ir tai tik laikinė forma dalykams spręsti. Visiems, ne tik jaunimui, katalikiškosios dvasios išlaikymas yra vienas iš svarbiausių įpareigojimų ir uždavinių jau vien dėl to, kad tai padeda išsilaikyti tais žmonėmis, kuriais atvykom į šį kraštą, nebekalbant, kad krikščioniškoji asmens didybė ir krikščioniškosios bendruomenės bei kultūros kūrimas yra mūsų pats pirmasis tikslas ir principas.

Išlaikyti ir dargi naujomis vertybėmis sustiprinti savo dvasią privalom todėl, kad ji yra kartu geriausias lietuviškumo išlaikymo laidas.

Tokio dvasinio nusistatymo būdami jungiamės į Amerikos lietuvių bendruomenę, į kurią jungtis mus šaukia ir kraujas, ir dėkingumas, ir Lietuvos laisvės kova. Šis postulatas yra aksiominis, apie ji daug ir kalbėti nereikia. Jie laukia mūsų. Reikalinga tik parodyti jų supratimą, nes yra skirtumų; supratimą, kurį ir jie mums parodyti privalo, kad labiau suartėtume ir laisvės kova būtų efektingesnė. Amerikos lietuviai, svarbiausia jaunimas yra visų sudėtinio tautinio apaštalavimo laukas.

DRĄSIAU, CHARLY!

Pagimdys vargai galiūnus,
Ugnimi uždegs krūtinę.
Maironis.

Esame pakėlę perdaug vargo, kad galėtume sakyti, jog sunku uždirbti kasdienę duoną krašte, kurio darbininko gyvenimo standartas aukščiausias pasaulyje. Tik tragiška, kad daugel talentų sunyks fabrikuose ir farmose, negalėdami įeiti į savo profesijos darbą arba neturėdami progų mokytis. Šita padėtis turėtų kelti didelį visų vadovaujančių įstaigų susirūpinimą. Ir patys at-kai turėtų imtis pastangų tai tvarkyti. Krašte, kuris palyginti labai mažai yra pratęs praktikuoti "mielaširdystę" šiuo atžvilgiu (nors jos nuoširdžios yra, tik, aišku, ne tokiam mąste, kad aprūpintų visus, švietimo ar palankesnių sąlygų reikalingus), bet kuris sumaniam žmogui atveria labai daug galimybių, tai nelengva sutvarkyti. Bet svarbiausia, kad dvasia liktų nepalūžusi: kiekvienas, ypatingai jaunas, žmogus turėtų stengtis atlikti šį tautos įpareigojimą: pasiruošti pajėgiais intelektualiniais žmonėmis. Studijos, tegu ir svajonė dabar, kietos dvasios žmogui gali tapti realybe. Didelė dalis amerikiečių studentų mokosi užsidirbdami pragyvenimą. Anglų kalba turi praverti duris į tikrąjį amerikietiškąjį pasaulį, kuriame intelektualinių pajėgų žmogus (humanitarinių ar praktinių specialybių) gali susidaryti egzistencijos minimumą ne fabriko, bet dvasinės kultūros rate. Studijų suolo ar turėtos profesijos pakeitimas kastuvu kainuoja žmogui be krašto daug. Bet yra prasmė, jei gyvenama Lietuvai.

SIMANAS IŠ KYRENĖJOS

Mes tiesiame į jus savo kruvinas rankas.
Mūsų tauta yra kryžiuojama.
Lietuvos partizanai.

Yra kenčianti šalis prie Baltijos, Lietuva, kuri laukia mūsų. Teisingai daro ir amerikiečiai lietuviai veikėjai, skatindami neužmiršti namų. Gražų įspūdį padarė pereitais metais "Darbininko" red. F. Kneižys, sveikindamas į Bostono uostą atvykusių tremtinių grupę: "Jūsų kelias — per JAV į Lietuvą. Neužmirškit, kad čia esat svečiai." Mūsų tikslas — padaryti šį svečiavimasi kiek galint prasmingesniu. Yra čia gerų dalykų, kurie išmokti naudingi Lietuvai. Yra čia lietuvių bendruomenė, kurią reikia atgaivinti, atpučiant kaip ugnelę lietuviškąją dvasią ten, kur ji gęsta. Yra tikslas — Lietuva; yra kriterijus — naudingumas Lietuvai; yra priemonės — stipri, tautinei kultūrai ištikima dvasia, budri naujose aplinkybėse, kūrybinga krikščioniškai mūsų didybei ir tėvynės naudai.

Lietuva — į ją keliasi mūsų mintys, į ją, kuri, Vaižganto žodžiais "reali, turi savo vietą pasaulyje, iš kurios jos niekas nepajėgs išstumti. Gali ją smaugti priešai ir draugai apsikabinę, tik visiškai užsmaugti negali, kol nebus visai tautai nukapotos galvos. Lig tik atsigniauš smaugėjo rankos, tauta žiobtelės gimtojo kvapo ir sušuks: tebesu gyva!"

Vytautas Mačernis, gimęs 1920 m. žemaičių ūkininko šeimoje, netoli Žemaičių Kalvarijos. Rašyti pradėjo "Ateities Spinduliuose" ir "Ateityje". Vėliau bendradarbiavo ir kitoj spaudoj. Gimnaziją baigė Telšiuose, studijavo anglų kalbą ir literatūrą Kauno Vytauto Didžiojo Universitete, o taip pat filosofiją — Vilniaus u-te. Karo metu liko Lietuvoje ir ten 1945 m. žuvo.

V. Mačernis yra vienas stipriausių jaunosios kartos poetų. Platus savo tematikoje, gilus reiškiamose mintyse, turtingas žodžiais ir vaizdais, poetas verčia skaitytoją gyventi jo idejomis, mąstyti jo dūmas ir sekti jo keliais.

Vizijos

Vyt. Mačernis

Pirmoji

Kai išbundu vidurnakty klaikiam ir ima širdį plakti,
O smilkiniais tiksent kančia,
Vėl užmiršti vaizdai, lyg pelkių šviesos rudeninę nakti,
praeina pro mane.

Ir aš matau gimtinį šiaurės kelią
Į saule degančius namus.
Ten pats vidudienis. Mergaitė skambina pietums varpeliais,
Ir jų skambėjimas toks linksmas ir saldus.

Tokia tyla. Ji ,kaip kančios pribrendęs lašas,
Į kaitrą sunkias pamažu.
Ir saulės spinduliai ant klevo lapų laša
Ir, lyg medus, nutyška tarp šakų.

Bet vakaruos antai jau temsta skliautas...
Kažkur toli dundėjimus girdžiu...
Tur būt ateina vandenys ant medžių kritusių šviesų nuplauti
Ir atgaivint laukų.

Tikrai ateina jie. Po orą vaikosi perkūnijos oželiai.
Ištiesę giedančius sparnus.
Gėlės taurėj miegojęs vėjas kelias
Ir ima medžiai bust.

Ir štai pirmi lašai šiušena lapais,
Gainioja viesulas šnarenčias liūtis sodrias.
O nuo stogų žaltvykslėm čiurkšlės plepa,
Upeliais sriūva į valkas.

Melsvi žaibai vagoja skliautus. Šniokščia debesys ir žemė,
Ir dundesys vis nebaigia adėt...
Bet pamažu nušvinta pašaliai sutemę,
Ir audros tyla, lygiai vandenys išsekusioj versmėj...

Iš debesies suspindi saulė ir vyturėliai juokias...
Žvelgi — rasotom pievom atbrenda pavakarys.
O ežero melduos pablūdusi lakštutė suokia,
O garsina sodus strazdų giesmė skambi.

Greit vakaras. Iš lauko grįžta tėvas į namus, kiemu atbėga šunes,
Ir vakarienės dūmai iš raudono kamino jau driekias pažemiais.
Linguoja vėjas obelų viršūnėm,
Ir krypstančių langų stikluos jau paskutinės šviesos baigia žaist.

Ramu jau tėviškėj. Mėnulis pro klevus į kiemą žiūri.
Naktis rami ir dieviškai skaisti...
Tik pas mane klaikus vidunaktis, tik pelenuos maža ugnelė gūri,
Ir baisiai daužosi širdis.

Trečioji

Kai vieną rytą eidamas pro seną ir apleistą sodą,
Per statinius vidun pasižiūrėjau, —
Tenai virš tvenkinio praėjusios nakties šešėliai tingūs,
Lyg paukščiai pašautais sparnais plazdėjo,
Ir vandenin palinkusios obels šakoj, matyt, seniai jau
padžiauta skara
Pleveno ryto vėjuj.

Kutai mirgėjo tarp baltų žiedų, kuriuos mieguistos bitės
Varpeliais tolimais dūzgeno, —
Tarsi iš ūkanų iškilo prieš akis prisiminimai pagalvojus,
Jog tai skara seniai jau mirusios senolės mano.

Aš pažvelgiau į tėviškės laukus, dar rytmečio tyloj
paskendusius,
Kai jie prieš saulę tekančią suklupę meldės tyliai,
Ir šviesiame regėjime mažiau jaunosios rūbuose senolę
skaisčią
Iš seno sodo vienumos pakylant.
Jinai lengvučiais žingsniais pasikėlė eit per žemę
kvepiančią,
Skaisčiom akim, tarsi kalnuos du ežerėliai gilūs.

Priėjo ji upelį, kiek pasilenkė, ranka vandens pasėmė,
Šaltais, šaltais lašais suvilgė kaktą, lūpas,
Paskui drąsiu mostu laukus palaimino
Ir vėl, pečius šilton skaron susupus,
Nuklydo ji tolyn, kur tolimam dangui du debesėliai
Balti balti, lyg jūroj du maži laiveliai supos...
Dabar, kada einu pro seną, statiniais aptvertą sodą,
Kur tvenkinys niūrus, žaliais maurais užžėlęs,
Tenai, kur lyg tie paukščiai pašautais sparnais,
Plevena praeities šešėliai,
Dažnai matau, matau aš ją jaunosios rūbais:
Ji lengvučiais rūbas pro vartus išeina vėlei,
Jos akys tokios skaisčios, mėlynos, tarsi kalnuos du gilūs
ežerėliai.

Dabar, kada širdis, tarsi keleivis tyrų smėlyje suklupęs,
Kada svajonės, lyg silpni drugeliai prieblandoj paklydę
miršta,
Dažnai jaučiu gaivinančius lašus ant lūpų lašant
Nuo jos: ekstazėj iškeltų į dangų pirštų.

Šarnelė, 1940.

Septintoji

Anoj laukų pavasario ir žemės laiminimo šventėj
Džiaugsminga nuotaika užliejo mano protėvių namus.
Atėjus vakarui pro langus pasipylė smagios šviesos,
Ir pasigirdo juokas įstabus.

Nes tolimųjų vakarų, šaltosios šiaurės gentys, susirinkę
į senolių namą,
Vėl prakalbėjo išdidžia tėvų tarme,
Ir jų gražuolės moterys, grakščiai palenkę galvas
Šypsojos vėl slaptinga šypsena.

Ir kiemo sužaliavusia veja išėję pasivaikščiot aukštos
šviesiaplaukės jų mergaitės
Pajuto lengvą vėją supantis palaido rūbo vilnyse,
O vakaras vėsiais bernioko pirštais lietė jų lengvai
tepridengtus pečius
Ir kėlė svaigulingą virpesį slapčia.

Tą vakar vynas buvo toks tamsus, ir šviesios gėlės
Paliejo srovėmis kvapus svaigius.
Ir ilgas valandas plačiai patvinus džiaugsmo upė
Murmėjo apie laimės stebuklus.
Tiktai giliam vidurnakty, tarsi pavargę akys, užsimerkė
visos šviesos,
Ir pokylio namai paskendo miego ir sapnų rimty...
Vien mano kambario baltų užuolaidų kuteliais bėginėjo
mėnesienos spindulys,
Ir širdyje tebevirpėjo vakaro šviesa skaisti.

Pro langą matės šešėliuotos plačios lygumos,
Ir ant sumigusių kalvų rugiai išplaukę...
Aš išėjau pro sodą į laukus, kur baltas kelias tolumon,
Tarsi svajonė pakerėta traukė...

Aplinkui horizonto pakraščiais juodavo tolimų miškų
grandinės,
Žėrėjo viršum pievų miglos baltos išsikėlę...
Ir man staiga kažin kodėl prisiminė keista legenda
Apie rytų kraštuos, kur saulė teka, žydinčią karalių gėlę.

...Jeigu rožiniai jos lapelai kam ant veido ar širdies
užkrinta,
Nemirtingumo saulė tam skaisčiai dienas nušviečia...
Iš to burnos pasipila skaidrieji žodžiai
Artyn atskambantys, tarsi auksinių bičių spiečius,
Ir jų melodija pagauna širdis vargo ir kančios žmonių
Slaptuoju nemarumo troškimu...

Tą vakar ašen pamiršau, jog tai vien tik keista legenda
Apie karalių pasakišką gėlę;
Nes aš buvau toks jaunas ir jautrus, nes pokylio svaigi
liepsna
Many keistųjų tolių ilgesį sukėlė,
Ir aš nuklydau į rytus pavasario nakties laukais
Tikėdamas legendos žodžiais įstabiais.

Ėjau tolyn... o pamažėl artėjo ryto valandos. Nakties
auksiniai žiburiai pavargę gęso, o
Pašiurpę paukščiai neramiai sujudo savo lizduose,
Nuo medžių didelės bespalvės ašaros lašėjo žemėn,
Ir ūkanotu dangumi iš lėto kopė saulė balsgana.
Ir kasdienybės šaltas spindulys
Vėl atitolino legendų ir svajų šalis.
Praėjo daug dienų... Tačiau širdy išlikę nuostabios
legendos žodžiai
Many kas vakaras suplėšo kasdienybės pančius ir varžtus,
Ir išsilaisvinimo dvasia vėl skrenda ten, į nuostabių
šviesų šalis,
Kur plaukia vėjas šiltas ir gaivus.

Ir aš einu per virpančių, švelnių šešėlię žemę,
Už savęs palikdamas sumigusius laukus ir kvepiančių
kalvų gretas,
Ir kylančiu širdies pulsavimu jaučiu karališkos gėlės
artumą,
Ir horizonte jau regiu palaimintų rytų liepsnas.
Ir vienąsyk aš grįšiu vėl į protėvių namus, ant rankų
nešdamas karalių gėlę:
O pasitikt išeis išdidžios vakarų ir šiaurės gentys,
Atvykusios į žemės laiminimo šventę.

Vilnius, 1942.

JAUNYSTĖS PAŠAUKIMAS

TOMAS ŽIŪRAITIS, O. P.

Jaunystė dideliems uždaviniams skirta: ruoštis gyvenimui, ji įprasminti ir dvasia nenuvysti! Gyvenimo išmintis.

Kur tai skaičiau keletą arabų pasakojimų. Vieną čia jų prisiminsime. Jis paryškins mums rūpimą klausimą — jaunystės pašaukimą.

Jaunystė ar verkianti Sachara?

Tyli, giedri viršum Sacharos naktis. Švelnutis vėjelis dvelkia bekraščiais dykumos laukais, paliesdamas milijardus smėlio grūdelių.... Tada atrodo, kad tie grūdeliai atgyja, tarsi sąmonėn grįžta: jie pradeda dejuoti, lyg verkti. Dejuoja, kaip mirtinai sužeistas laukų žvėrelis, verkia it kūdikis našlaitis be savųjų, be namų, be jokios globos. Kaž koks skausmas sukepusią Sacharos gyvybę pažadina, kaip tėvynės ilgesys išsekusias tremtinio dienas... Tą tylią, skaidrią naktį tyrai verkia. Tokiais atvejais karavano vadas stabteli ir primena bendrakeleiviui: "Girdi, tai tyrai verkia. Jie rauda, kad prarado aną žaliuojantį gyvenimą. Jie dabar apverkia siūbuojančius javų laukus, žydinčius sodus, pievas, kvepiančius vaisius. Gaila jiems anų palaimintų dienų, kada ir jie buvo ne dykumos laukai, bet kupini žemiškojo gėrio ir grožio. Todėl tyrai verkia"....

Panašiai pasitaiko ir jaunystei, tam žydinčiam gyvenimo pavasariui. Žavi ji, tiesa. Nepaprasta! Tai aušt ančio gyvenimo rytas, nužertas tekančios saulės spinduliais. Tai gyvenimas, kupinas idealizmo ir drąsos. Rodos, niekad jaunystė nesuklups; niekas jos audringo maršo — sursum corda — aukštyn širdis — nenutildys. Būna ir taip! Bet dažniausiai priešingai pasitaiko. Besiveržiantis gyvenimas nustelbia kartais jaunystės pašaukimo supratimą. O jos pašaukimas yra aiškus kaip kristalas, brangus kaip gyvybė: jaunystė dideliems uždaviniams skirta — ruoštis gyvenimui, ji įprasminti ir dvasia nepasenti!

Jaunystė savo pašaukimo keliais

Daug yra kilnių jaunystės kelių. Ateitininkija gerai juos žino, tik gal nevisada juos laiku prisimena. Taigi:

1. **Ruoštis gyvenimui.** Gyvenimas yra didis ir bekraštis. Niekada jam nesame tobulai pasiruošę. "Gyveni ir vis mokais", — dažnai girdime. "Žinau, kad aš nieko nežinau", — žilagalviai mokslininkai kartoja tą mintį. Juo labiau to jaunimas turėtų nepamiršti. Jaunystė, tie neištirti dvasios dirvonai, turi būti išpurenti ir užsėti. Todėl "kol jaunas, o broli, sėk pasėlio grūdą, ir dirvos neapleisk"... Bersime į jaunystės dirvonus pačią geriausią sėklą, paimtą iš Dievo ir Tėvynės aruodų. Tai nėra lengva prie tų aruodų prieiti. Dar sunkiau sėkmingai pasėlį išauginti. Tačiau beviltiška ko nors tikėtis, nieko gero dirvon neįbėrus...

Tad "kol jaunas, o broli,".... Kol maršas krūtinėje, kol entuziazmas širdyje. **Ateities gyvenimas maitinsis tik jaunystėje sukrautu ir iš jos išaugusiu vertybių kapitalu, kuris apdraus jaunas dienas, neleis joms ir karsto gilumoje sunykti. Tokia jaunystė mūsų idealas.** Jam nuolat ruošiamės ir juomi gyvename. Gyvename ne tik sau, bet ir kitiems. Todėl sekančių dviejų jaunystės privalumų nepamiršime.

2. **Įprasminti gyvenimą ir dvasia nepasenti.** Kokiu būdu įprasminsime savo gyvenimą ir išsaugosime nevystančias dienas? Kokiais keliais išvengsime Sacharos dykumų? Gi savais keliais toliau žygiuodami, Dievui ir Tėvynei gyvendami. Religija ir tautiškumas mums rūpi.

Religija yra esminė tikrosios jaunystės, prasmingo gyvenimo sąlyga. Ji yra žmogaus gyvenimo ryšys su Dievu. Religija, jungdama mus su tobuliausiu Gėriu, jungia su aukščiausių vertybių šaltiniu, kuris jaunystę įprasmina ir atkuria. Pvz., kasdieninė malda atnaujina žmogų Dievo meile, atitraukia nuo kasdienybės, primena gyvenimo tikslą; geri darbai maldą atbaigia. Atgailos Sakramentas sunykusią dvasią atgaivina, nauju žmogumi padaro; šv. Komunija naująjį žmogų maitina, nesenstančio gyvenimo viršūnėse palaiko ir t.t. Todėl šventieji visą laiką kūrybingam pasauliui gyvi, nemarūs. Tai amžinosios jaunystės pavyzdžiai. Toks jaunimas dvasia pasenti negali.

Suprantama, kiekvienas nori kaip galima ilgiau ir kūnu išlikti jaunas. Kai dvasia jauna, kai širdis jautri grožiui, menui ir gyvenimo vertybėms — vėliau ir fizinė senatvė pribūna. Idealu, kada grakščiame kūne jauna siela viešpatauja. Tačiau kūnas, raumenys ir visi kiti medžiaginiai priedai negali būti svarbiausia mūsų asmenybės ir jaunystės dalis. Ir nebejauname kūne gali jaunystė spinduliuoti. Yra gi žilų jaunuolių. Prisiminkime Tumą Vaižgantą, Maironį, St. Šalkauskį... Yra ir pasenusių jaunuolių, kurie jau gimnazijos suole to aušt ančio gyvenimo ryto — jaunystės nežino arba menkai ji jaučia. Dažniausiai pas juos religinio pasėlio pasigesime.

Tautinis sąmoningumas. Gali susidaryti įspūdis, kad maldomis, religine praktika išpildome jaunystės pašaukimą. Taip ir ne! Svarbu, kaip religiją suprantame. Ji nėra pamaldus formalumas arba tik sielos tobulinimo reikalas. Ji yra gyvenimas. Pilnas žmogaus gyvenimas. Religija visą žmogų apima, visą jį atnaujinti nori. Pagaliau ji nesiriboja tik vienu žmogumi, tik jo asmens palaima ir tobulybe. Katalikiškoji — visuotina religija yra visos žmonijos pilno gyvenimo atnaujintoja. Į žemę nepasispyręs dangaus nepasieksi... Taigi ir šio pasaulio negalime pamiršti. Pirmiausia tėvynės žemė bus mūsų asmenybės sttipriausia atrama. Religijai svarbu ir mūsų žmoniški rūpesčiai, taigi ir tautiniai reikalai. Religija ir tautinis jausmas yra paties Tvėrėjo žmogaus prigimtin įdiegti. Ypačiai krikščioniui tautinis sąmoningumas yra būtinas, nes mylėti tėvynę yra dorybė. Kristaus religija, reikalaudama tobulos gyvenimo visumos, teigia visas dorybes, — tuo pačiu ji primena tėvynės meilės dorybės reikalą. Tokiu būdu religijos ir tautos reikalai nėra mados ar skonio dalykas, bet pilno gyvenimo, pilnosios jaunystės pasireiškimas. Ir čia Kristus mums tobuliausias pavyzdys, Prisiminkime Jo meilę savo tautai, Jo ašaras dėl savo tautos skaudaus likimo. Nepamirškime Jo ašarų... Nuolat prisiminsime, kad religija be tautinio charakterio — religija be mums artimų, tėviške alsuojančių formų; tautiškumas be religijos — tautiškumas be lygsvaros, fundamento ir jį atbaigiančio turinio.

Dievas ir Tėvynė, religija ir tėvynės meilė, — štai kas mus skatina gyventi, savais keliais žygiuoti ir tremtyje nepavargti. Juk jaunystė dideliems dalykams skirta: ruoštis gyvenimui, ji įprasminti ir dvasia nenuvysti. Jei pasaulio Nugalėtojas su mums — kas prieš mus?!

LAIŠKAS IŠ ROMOS

"PRO VATIKANO DULKES"

Brangieji Bičiuliai,

Turėčiau Jums parašyti trumpai apie Vatikano archyvą. Žinote, "archyvu" yra juk laikoma tokia, galima sakyti, nereikalinga įstaiga, kur dedami nebevartojami ir tokie popieriai, kurių niekas nebenori žiūrėti ir skaityti. Tačiau Vatikano archyvas prie tokių įstaigų nepriklauso. Jame nuolat sėdi keliasdešimt įvairių tautų mokslo vyrų, kurie skaito ir tyrinėja senus pergamentus ir popierius. Dažnai jie prie kokio nors neaiškiai rašyto puslapio su padidinamu stiklu prasėdi ne minutes, o valandas. Vadinasi, Vatikano archyvas nėra "archyvas" įprastine prasme. Juo dar vis **labai domimasi,** ir jis turi didelės savo reikšmės dabar. O jame sukrautais šaltiniais remiantis buvo parašyta ir išspausdinta ne šimtai, o tūkstančiai knygų. Dar ir dabar jų ne maža rašoma.

Kas gi yra tas Vatikano archyvas? Tai yra ypatinga institucija, tikrai vienintelė tos rūšies, ir žinoma **tomų skaičium gausiausia visame pasaulyje.** Jei kiti garsieji archyvai apsiriboja kokiu nors atskiru kraštu, ar valstybėse, tai Vatikano archyvas apima visą žemės rutulį, t. y. jo santykius su katalikų Bažnyčia bei su Popiežiumi. Čia rasi svarbių dokumentų ir apie Pietų Amerikos indijonų pirmuosius krikštijimus, bet ir apie Vilniaus vyskupijos įsteigimą ir jos vystimąsi. Čia aptiksi žinių ir apie portugalų 16-jo amž. misijas Macao srityje (Kinijoje), bet ir apie to laiko Varnių-Medininkų vyskupią ir t.t. ir t.t. Įvairių archyvo skyrių ("fondų") yra per 250. Įsivaizduokite, koks milžiniškas darbas su jais visais susipažinti! Man dar teteko po trupučiuką pasižvalgyti tik poroje dešimtų mums labiau svarbių archyvo skyrių. Tad darbo, atrodo, čia gali ilgam pakakti. Ir niekada vienam žmogui nebus galima čia viską apie Lietuvą ištyrinėti, ypač, jei dar pridėti kitus du, artimai su Vatikano fondais susijusius archyvus. Viename jų yra, pvz., nepaprastai įdomios Žemaičių ir Vilniaus vyskupų reliacijos (pranešimai).

Kai kurie Vatikano archyvo skyriai, paliečią mūsų praeitus laikus, yra labai gausūs. Štai, sakysim, yra skyrius, kuriame sudėti popiežių atstovų (nuncijų) pranešimai ir jų kiti dokumentai (rašyti į Romą), liečią Lietuvą ir Lenkiją. Tame fonde yra 430 didelių tomų, kurių kaikurie daugiau kaip 1000 lapų (ne puslapių!). O prie to dar reikia pridėti apie 200 tomų, kurie palikdavo sudaryti ir surašyti, kur nuncijus gyveno, t. y. senojoje Lietuvos - Lenkijos respublikoje. Ir, jeigu nori pajausti, pvz., nuotaikas ir politinę padėtį Lietuvoje 16 amž. gale, tai turi paskaityti įdomius nuncijaus Bolognetti raportus. O rašo Romon jis labai dažnai ir plačiai. Niekas, rodos, vaizdingiau negalėjo aprašyti šiurpios "maskolių" okupacijos Lietuvoje 1655 m., kaip labai gerai informuotas pop. atstovas arkiv. Vidoni. Šito nuncijaus smulkios informacijos kelia tiesiog nustabą ir drauge parodo, kokius žiaurius laikus tada turėjo lietuviai kentėti po rusų jungu. Bet toji okupacija greit pasibaigė...

Vatikano archyve labai ryškiai pajauti, kad senoji Lietuvos valstybė buvo svarbus ir didelis veiksnys ano meto Europoje per 550 metų. Tad ir tos didybės ir garso pėdsakų čia yra tikrai daug. O archyvo reikšmė padidėja dar ir todėl, kad jis yra nuostabiai gerai išsilaikęs. Karo audros, gaisrai ir kitos nelaimės paprastai aplenkdavo Vatikaną. Šiek tiek nukentėjo jis 16-jo amž. pradžioje ir Napoleono epochoje.

Vatikano archyve yra sudėta nuo seniausių laikų visa popiežiaus kanceliarija, visi jos raštai. Dar prieš mūsų Mindaugo laikus buvo pradėta čia daryti **visų išleidžiamųjų raštų nuorašai.** Pvz., apie popiežiaus laiškų turinį tam pirmam mūsų karaliui visai nieko nežinotume (nes Lietuvoje jie dingo!), jeigu Vatikano archyve nebūtų likę nuorašai. Tą patį galima pasakyti ir apie kitų žymiųjų Lietuvos vadovų susirašinėjimą su anų laikų Romos Kūrija. Beveik viskas iki 16-jo amž. yra jau išspausdinta. Tad tie jau nuo 19-jo amž. antros pusės paskelbtieji rinkiniai yra garantija, kad tie dokumentai jau niekuomet nenueis į užmarštį, jeigu ir ištiktų archyvą kokia nors nesėkmė.

Popiežiaus kanceliarijos nuorašai yra labai svarbi archyvo dalis, ir ji sudaro keliasdešimt tūkstančių tomų. Aš dabar skaitau popiežiaus laiškų (vadinamų brevių) nuorašus Lietuvos vyskupams ir įvairiems Lietuvos kunigaikščiams. Pusę gero staliuko apimančiuose tomuose yra rūpestingai nurašyti visi išsiunčiamieji laiškai. Jeigu rašoma ir tuo pačiu reikalu ir tais pačiais žodžiais, pvz., kitam vyskupui, tad vėl atskirai padaromas nuorašas. Tas kanceliarijos tvarkingumas tiesiog imponuoja ir sukelia pagarbos jos organizatoriams ir sekretoriams.

Tik blogiau yra kartais su tų raštų paskaitymu, ypač jei jie ant silpno popieriaus rašyti. Per šimtus metų nuo oro atmainų ant prasto popieriaus kartais rašalas taip išsiskiedė, kad žodžiai pasidarė nebepaskaitomi. Tada savo rūpestingą pagalbą visada teikia archyvo prefektas, 79-rių metų senelis, monsignoras A. Mercati, kuris dar ir dabar kiauras dienas leidžia archyve ir rašo naujus veikalus. Tokio darbštumo žmogaus dar nebuvo tekę matyti. Tas senukas senus lotyniškus ir itališkus tekstus (nuncijų pranešimai rašyti itališkai) skaito taip lengvai, kaip Jūs, Jaunieji Bičiuliai, šitą žurnalo numerį. Bet ir jam kartais nebepasiseka. Pvz., jis galvojo kelias dienas, bet negalėjo man suteikti pagalbos ir perskaityti vieno žodžio, kuris buvo Vilniaus vyskupo Kardinolo Jurgio Radvilos laiške, rašytame popiežiui! Atrodo, taip ir liks amžinai nežinoma, ką tas žodis reiškia, nes jeigu nepaskaitė mons. Mercati, tai, man atrodo, iš viso, niekas niekada nepaskaitys. O kitą kartą, pvz., nebuvo galima iššifruoti, ką rašė popiežius Grigalius XIII Žemaičių vyskupui Merkeliui Giedraičiui. Nieko negali padaryti nė geriausi paleografai (seno rašto specijalistai). Bet, mano laimei, tokių dokumentų labai retai tepasitaiko.

Sunku čia vaizdžiai perduoti tas nuotaikas, kurios viešpatauja Vatikano archyve. Čia visai kitas pasaulis! Šalia manęs čia kasdien nuo ankstaus ryto sėdi 73-jų metų senukas, kuris yra tam archyve praleidęs 38-rius metus. Jo visas gyvenimas paskendęs praeityje... Atrodo, kad ir ta dabartis, kurioje jis gyvena, jau nebepriklauso mūsų dienoms, o tik praeičiai...

Aš vis dar dažnai bandau atsiplėšti nuo tos praeities, ir kai archyvą uždaro, išbėgu į gretimą Šv. Petro aikštę, per kurią kasdien praeinu keturis kartus. Joje visada mane pagauna kažkoks nepaprastas jausmas. Toje didžiausioje Romos aikštėje pajauti tokią įdomią nuotaiką, kurios niekur kitur Romoje nerasi. Čia vaikščiojo daugelio šimtų metų žmonių generacijos. Čia rinkosi, atgailavo, meldėsi žmonės per buvusius 24 Jubiliejus. O dabar čia vėl, ypač per Gavėnią, užvirė maldininkų judėjimas. Kartais saulėtomis dienomis Šv. Petro aikštę užplūsta tūkstančiai piligrimų. Užvakar (5. III) čia buvo labai iškilmingai paskelbtas palaimintuoju vienas 14-kos metų berniukas (Dom. Savio), gyvenęs Šv. Don Bosco laikais, t. y. apie 1860 m. Vien jaunimo iš Italijos buvo suplūdę per 32.000.

Ir niekur kitur, man rodosi Amžinajame Mieste nesusiduria taip ryškiai du pasauliai, "praeitis" ir "dabartis", kaip Vatikane ir Šv. Petre. Atrodo, kad viskas čia ir vyksta tam, kad išliktų būsimoms kartoms, kurios apie mūsų dabartį skaitys Vatikano archyve. Bet tai galės daryti tik proanūkai už šimto metų...

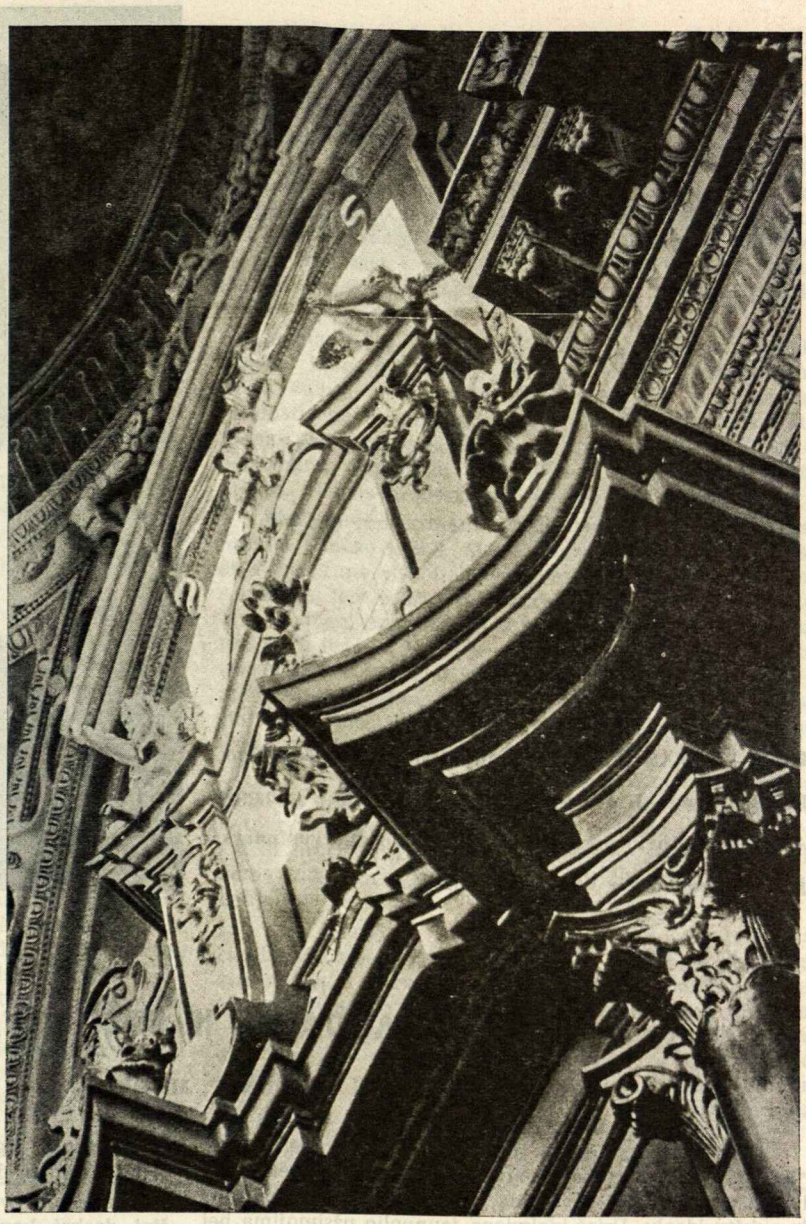

SKULPTŪROS FRAGMENTAS ŠV. TERESĖS BAŽNYČIOJE, VILNIUJE, SUKURTA ITALŲ DAILININKO CONSTANTINO TENCALLI.

Praėjęs per piligrimais perpildytą šv. Petro aikštę už penkių minučių jau sėdžiu archyve ir skaitau žąsies plunksna pasirašytus Radvilų, ar Chodkevičių laiškus, kurie rūpestingai prie savo pavardės prideda "m. ppria", t. y. "manu propria" (nuosava ranka pasirašyta!). Norisi, kad iš tų negyvų aktų gyvai prakalbėtų tie senieji didvyriai. Norisi, kad jie, pabudinti mums autentiškai apreikštų, — kaip ištikrųjų yra buvę jų laikais... Vis norisi čia rasti daugiau žinių ir apie tai, ką mums svetimieji istorikai yra nutylėję, ar tik puse lūpų apreiškę....

Tiesa, tradicinių archyvų dulkių čia nereikalinga nupūsti. Vatikano archyve visi tomai labai švarūs. Kur pradingo šimtmečiais nugulėjusios dulkės, taip man iki šiol vis neaišku. Ilguose koridoriuose ir didelėse salėse, kur laikomi tūkstančių tūkstančiai ranka surašytų tomų, matyti, labai rūpestingai buvo kartą **išvarytos visos dulkės.** O su jomis mūsų darbo salėje ir dabar kas kelintą dieną labai rūpestingai kovojama. Tad matote, Bičiuliai, kad aš parašiau visai ne į temą, nes Vatikanas neturi dulkių...

Baigdamas Jums noriu pasakyti, kad toji Lietuvos istorija, kurią Jūs mokėtės tėvynėje ar tremties mokykloje, čia gali būti paliudyta šimtais dokumentų ir įvairių šaltinių. Ir jeigu kartais Jūs bandėte suabejoti, ar mokytojas tik ne pasakas kuria, tai aš galiu Jums paliudyti, jog pro tariamas "Vatikano dulkes" dar labiau matosi mūsų praeities didybė negu ji gali būti atvaizduojama trumpuose vadovėliuose. Tad nepamirškite tos praeities, nes ji yra vienas iš svarbiausiųjų veiksnių, kuris visus mus suriša su tėvyne.

Jūsų bičiulis

Zenonas Ivinskis

Roma, 1950. III. 7.

KUN. PRANAS M. JURAS, Amerikos Ateitninkų S-gos Dvasios Vadas, Kultūros Instituto pirmininkas, daugelio Amerikos lietuvių organizacijų vadovybių aktyvus narys, jaunimo draugas ir "Ateities" rėmėjas.

"TAI DARYK IR BŪSI GYVAS"

KUN. P. M. JURAS

Apie dvidešimt metų atgal mačiau scenoje dramą "Experience". Senyvas žmogus, pavadintas "Experience", lydėjo per audringą gyvenimą jaunikaitį, kupiną energijos ir aukštų idealų. Prieš kiekvieną jaunuolio užsimojimą bei žygį Prityrimas supažindino jį su realybe, teikė jam nurodymus ir įspėjimus. Gyvenimo kelionėje jaunuolis žavėjosi skaisčia padange, staigmenomis. Viliojo jį tiesa bei grožis. Bet tuomi pačiu laiku jis jautė esąs dvilype būtybe. Žemesnieji kūno polinkiai jame nenorėjo klausyt aukštesnių dvasinių galių: proto ir valios. Vidaus kovos jį blaškė tai į gerąją tai į blogąją pusę. Tik užbaigdamas gyvenimo kelionę jaunuolis suprato ir įvertino Prityrimo pamokas.

Prityrimas yra gyvenimo mokykla. Ją baigdamas nedrįstu savintis PRITYRIMO savybių ir pretenduoti į moksleivių mokytojus, nors moksleivių gyvenimo reiškiniai man ne svetimi. Tik aš noriu, kad jaunuoliai skristumėte į aukštybes, siektumėte aukštųjų idealų, amžinosios meilės ir, sekdami dieviškąjį Vadą, ryžtumėtės "Visa atnaujinti Kristuje". Jaunime, nenoriu, kad sustingęs niurksotum. Priešingai, kad džiaugtumeis su verkiančiais. Juk ir mūsų didysis apaštalas šv. Povilas rašo: "Meilė tebūnie be veidmainystės. Nekęskite pikto, laikykitės to, kas gera. Mylėkite vienas kitą brolių meile. Pagerbimu vienas kitą pralenkite. Uolumu nebūkite tinginiai; būkite karšti dvasia; tarnaukite Viešpačiui... Dalyvaukite šventųjų reikaluose, rūpinkitės svetingumu" (Rom. 12.0-13).

Visi sulaukusieji gyvenimo rudens mėgsta lyginti jaunimą su pavasariu. Kas nežino, kad pavasaris yra gražiausia metų dalis. Jaunatvė irgi yra gražiausias amžiaus laikotarpis. Iš kiekvienos jaunuolio krūtinės dvelkia grožis, sveikata, jėga. Iš akių trykšta noras ir pasiryžimas žengti pirmyn, dirbti ir kovoti už šviesesnį rytojų.

Žmogaus gyvenimo linksmybės ir džiaugsmai, rūpesčiai, darbai, kančios ir vargai prabėga Kristijono Duonelaičio gražiai ir nuoširdžiai apdainuotuose gamtos besikeičiančiuose vaizduose. "Pavasario linksmybės", "Vasaros darbai", "Rudens gerybės" ir "Žiemos rūpesčiai" yra kiekvieno žmogaus dalia. Laimingas žmogus, jei kiekvieną savo amžiaus laikotarpį sugeba tinkamai panaudoti konkretiems darbams.

Regimoji saulė yra visos mūsų gamtinės gyvybės centras. Saulė žadina augmenėlius į gaivališką gyvybę, brandina javus, nokina vaisius. Saulės įtakoje gyvis tarpsta, bet tos pačios saulės įtakoje gyvasis padaras džiūsta ir pūva.

Saulės įtakoje derlingoje žemėje žolelė, medelis auga, krauna žiedus, neša vaisius. Bet kas įvyksta su nupiauta žolele, išrautu medeliu? Nulaužta šakelė džiūsta, nuskinta gėlelė vysta, nukritęs nuo medžio vaisius pūva. Ir šį procesą saulė pagreitina...

Seselė rūtelė, brolelis dobilėlis yra Dievo darželio gėlės. Jie savo grožiu patraukia praeivių dėmesį. Visi jaunimu gėrisi, visi jaunimu džiaugiasi, visi žavisi, jei jis gražiai auga ir savo pastangų vaisiais lobsta. Bet jei jis sužalotas ar išrautas iš Dievo darželio džiūsta ar genda, tada į jį atkreiptųjų akys prisipildo skausmo ašaromis.

Krikšto Sakramentu mes patapome tėvoniais Dievo ir bendratėvoniais Kristaus. Kristus liepia mums pasilikti jame ir jis pasiliks mumyse. "Kaip vynmedžio šakelė negali nešti vaisiaus pati savaime, jei nepasiliekia vynmedyje, taip ir jūs, jei nepasiliekate manyje. Aš vynmedis, jūs vynmedžio šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame,

MŪSŲ GIMTOJI KALBA

KADA NUSTOSIME LIETUVIŠKAI KALBĖTI?

Keistas klausimas, pasakysi, mielas skaitytojau, Keistokas, bet aš turiu į jį atsakymą: kai svetimą kalbą, pvz. anglų, mokėsime geriau negu savąją.

Juk kodėl mūsų senoji ateivių karta neužmiršo gimtosios kalbos ir šiandien dar ją lengvai vartoja? Gi todėl, kad ji angliškai gerai neišmoko.

O kodėl jų, tų senųjų ateivių, vaikai jau sunkiai pakalba lietuviškai? Gi todėl, kad jie angliškai geriau moka. Jiems angliškai lengviau, todėl jie angliškai dažniausiai ir namie kalbasi.

Tai išeina, kad norint neužmiršti lietuviškai kalbėti, reikia angliškai nesimokyti arba bent nedaug tesimokyti? Išvada yra logiška, bet nebūtina ir ne vienintėlė, nes yra dar viena išeitis: galima dvi kalbas lygiai gerai mokėti ir lygiai gerai ir laisvai jomis kalbėti.

Tėvynėje gyvenant, kur aplinka buvo lietuviška, reikėjo ieškoti specialių būdų bei priemonių svetimai kalbai pramokti. Tremtyje, kur aplinka yra nelietuviška, svetimą kalbą išmokti daug lengviau. Bet užtat daug daugiau reikia kreipti dėmesio gimtajai kalbai.

Gimtos kalbos atžvilgiu moksleivis turi du uždavinius: I. neleisti užteršti jos svetimybėmis, tai yra svetimų kalbų žodžiais, barbarizmais, ir 2. gerai ją pačią pažinti ir išmokti.

Kalba kalbai visuomet daro daugiau ar mažiau įtakos. Ir mūsų kalbą visą laiką veikia svetimos kaimyninės kalbos arba tos, su kuriomis lietuviai susidurdavo. Taip pvz. seniau lietuviškose knygose ir gyvoje kalboje buvo plačiai vartojami tokie svetimi žodžiai, barbarizmai, kaip **čėsas** (laikas), **dziegorius** (laikrodis), **griekas** (nuodėmė), **pakūta** (atgaila), **torielka** (lėkštė), **arielka** (degtinė), **kvietkai** (gėlės), **pečius** (krosnis) ir kt. Tai vis slaviški (gudų, lenkų) žodžiai, nuo kurių savo kalbą jau seniai esame nusivalę.

Bet štai likimas daugeliui lietuvių buvo lėmęs pagyventi Vokietijoje. Ir čia mes tuoj pajutom vokiečių kalbos įtaką. Visi dar gerai prisimename **lagerį, arbeitsamtą, gasthauzą, auslenderį, haferflokus, šnelcugus,** o iš seniau atsineštus **stubą, tašę, špatą ir kt.**

Suprantama, kad ir Amerikos lietuvių kalba negalėjo išlikti nepaveikta anglų kalbos. Čia girdime lietuvius tebesakant **hausė** (namas), **floras** (aukštas), **rumas** (kambarys), **strytas** (gatvė), **jardas** (kiemas), **kitčinas** (virtuvė), **boisas** (berniukas), **kvoteris** (ketvirtis) **diferenc** skirtumas) **nais** (puikus), **klynyti** (valyti), **vačytis** (saugotis), **seivyti** (taupyti), **laikinti** (mėgti), **fylinti** (jaustis) ir kt.

Daugumas tų svetimybių, visokių barbarizmų, pateko į mūsų kalbą per mūsų pačių apsileidimą, nesirūpinimą savos kalbos grynumu. O to apsileidimo, nesirūpinimo priežastis buvo per silpnas tautinis susipratimas. Juk kaipgi pateisinti **čėsą, hauzę, jardą** ar **boisą,** kai visi tų barbarizmų vartotojai gerai dar žino, ką reiškia laikas, namas, kiemas ar berniukas?

Bet yra ir svarbesnė priežastis, kodėl svetimybės įsibrauna į mūsų kalbą. Mat kartais kuriam svetimam žodžiui neturime visuotinai vartojamo lietuviško atitikmens, specialaus tam žodžio, termino. O paprastam žmogeliui tokį atitikmenį surasti ar naują lietuvišką terminą pasidaryti nėra lengva. Tada jis vartoja daug negalvodamas tiesiog patį svetimą žodį kaip savą. Tuo būdu seniau galėjo atsirasti **dziegorius, pečius,** o Amerikos lietuvių kalboj **štoras** (krautuvė), **saliūnas** (smuklė), **inkomai** (pajamos) **ekspencai** (išlaidos), **resortai** (vasarvietės) ir kt.

Suprantama, kad tokią išeitį susiradęs paprastas žmogelis dar gali būti pateisintas, bet negali būti išteisintas lietuvis inteligentas, kuris tokių priemonių griebtųsi savo kalbai praturtinti. Jo pareiga susirasti savo kalboje tinkamą žodį tam svetimajam pakeisti, o reikalui esant ir naujadarą pasidaryti.

Taigi gimtosios kalbos atžvilgiu lietuvis inteligentas turėtų visuomet atsiminti šiuos tris įsakymus: 1. vengti svetimybių, 2. gerai pažinti dabartinę savo kalbą, jos turtingumą (žodyną), jos struktūrą (dėsnius) bei vartoseną ir 3. mokėti pasidaryti reikalui esant naujų žodžių, pavadinimų. Dar trumpiau kalbant, reikia išsaugoti kalbos grynumą, ją pažinti bei išmokti ir toliau turtinti, tobulinti.

L. Dambriūnas

---

tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti. Jei kas nepasiliktų manyje, bus laukan išmestas kaip šakelė, ir sudžius, ją surinks, įmes į ugnį, ir ji sudegs" (Jono 15,4-6), sako Išganytojas.

Simeonas išpranašavo, kad amžinoji Saulė Teisybės bus vieniems atsikėlimu, kitiems nupuolimu.

Jaunuoli, juk žinai, kad pasaulis prilyginamas turgavietei, kur pilna visokių visokiausių pardavėjų ir kiekvienas siūlo savo prekes. Jų tarpe yra sukčių, prigavikų, melagių. Būk atsargus. Budėk ir melskis. "Kas moka melstis, tas moka gyventi." Atvykęs į Jungtines Amerikos Valstybes pasijusi kaip senovės izraelitas tarp stabmeldžių. Čia sutinki garbinančius aukso veršius ir sekmadieniais matai minias žmonių, dalyvaujančių Nekruvinoje Kristaus šv. Mišių aukoje. Nepakeisk savo kilniųjų idealų už dubenį sriubos. Sek jaunojo Tobijo pavyzdį ir sulauksi tos laimės, kad su lietuvių būriais galėsi grįžti į savo tėvų žemę, kaip izraelitai kad galėjo grįžti laisvę atgavusion Judo valstybėn.

Bet kad nežūti svetimųjų bangose pritaikinkime sau ir įgyvendinkime pamaldžiojo Tobijo žodžius. Norėčiau, kad kiekvienas ateitininkas įsidėtų juos giliai savo širdin. Prieš savo mirtį Tobijas davė savo sūnui sekantį pamokinimą: "Per visas savo gyvenimo dienas turėk mintyje Dievą ir sergėkis, kad niekuomet nesutiktumei nusidėti ir kad neapleistumei Viešpaties mūsų Dievo įsakymų. Iš savo lobio duok išmaldas ir nenukreipk savo veido nei nuo vieno beturčio; nes taip atsitiks, kad ir nuo tavęs nebus nukreiptas Viešpaties veidas. Kaip galėsi, taip būk gailestingas. Jei turėsi daug, duok apsčiai; jei turėsi maža, noriai rūpinkis suteikti maža. Nes tuo krauni sau gerą užmokesnį reikalo dienai. Nes išmalda išliuosuoja nuo visokios nuodėmės ir nuo mirties, ir neleis sielai eiti į tamsybes... Saugok save, mano sūnau, nuo visokios paleistuvystės... Niekuomet neleisk viešpatauti savo mintyse arba savo žodžiuose puikybei, nes iš jos ėmė pradžią visokia prapultis... Veizdėk, kad tu niekuomet nedarytumei kitam tai, ko tu nekenti, kad kitas tau darytų... Ieškok visuomet patarties pas išmintingąjį. Visą laiką šlovink Dievą ir prašyk Jį, kad vestų tavo kelius, ir visi tavo sumanymai tepasilieka jame" (Tob. 4,6-20).

Ateitininkas, pildąs šiuos Tobijo patarimus, spinduliuos Kristumi. Tiesa, jis jaus, kaip šv. Povilas, savo sąnariuose kitą įstatymą, pasipriešinantį proto įstatymui, bet jis taip pat galės tarti su šv. Povilu: "Aš visa galiu tame, kurs stiprina mane" (Pilyp. 4,13), nes "jei Dievas yra už mus, kas prieš mus?" (Rom. 8,31). Caritas Christi ragins imti į vieną ranką krucifiksą, į kitą ranką Evangelijų knygą ir eiti į žmones per draugijas, kad "Visa atnaujinti Kristuje." Vieni įsilies į Lietuvos Vyčius, kiti į šv. Povilo Draugiją, į Sodaliciją ar į kokią kitą bažnytinę draugiją, dar kiti stos į Lietuvių Darbininkų Sąjungą, Lietuvių Kultūros Institutą, LRKSA ir kt. Kaip pavasario gelelė geriausiai tinka savo vietoje, taip ir jaunuolis-lė. Tik svarbu, kad jaunuoliai žydėtų... palaikymui ir ugdymui katalikybės ir lietuvybės. Tikiu ir viliuos, kad ateitininkija Amerikos lietuvių gyvenime tikrai suvaidins PAVASARIO vaidmenį, kol gerasis Viešpats pašauks grįžti jau pribrendusius į sutraukusią vergijos pančius laisvą Lietuvą.

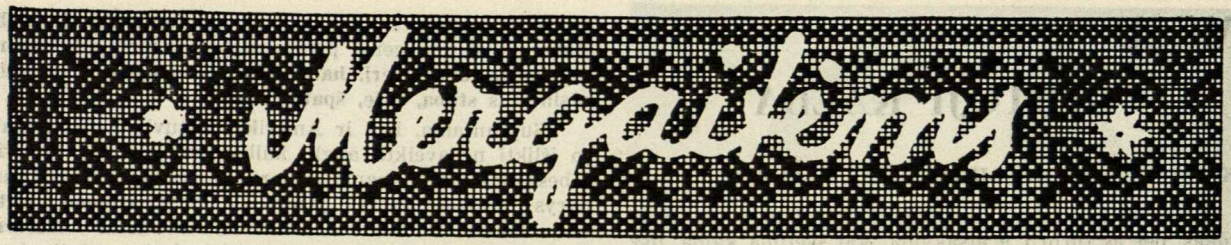

MOTERIS IR MOKSLAS

Ag. Šidlauskaitė

APIE MOKSLĄ

Mokslas yra beprasmis, jei jis nepasitarnauja visuomenės gerbūvio kėlimui. Tai visiems žinomas mokslo įvertinimas. Ir "knygos žiurkių" gyvenimas, praleistas vien beskaitant ir bemąstant, betyrinėjant ir berašant plačiajai visuomenei mažai težinomose laboratorijose ar privačiose kuklių namų studijose, yra palenktas tam pačiam tikslui. Vieni — tikrieji mokslininkai — suvokia esmines žymes ir suformuluoja dėsnius, kiti—plačioji profesionistų masė — juos panaudoja savo kultūrai praplėsti arba gamtos jėgas pajungti žmogaus reikalavimams.

Didelis dalykas yra mokslas. Verta dėl jo pavargti ir siekti jo, kaip vienos iš didžiausių vertybių. Bet kodėl kai kas kitaip yra mokslą vertinęs? Turime pavyzdžių iš šventų žmonių gyvenimo, kurie yra neigiamai atsiliepę apie mokslą. Kai kurie dvasios vadovai ir net didelė dalis tėvų prisibijojo mokytųjų; esą, mokslas išpaikina, mokslas pastūmėja į nureligėjimą.

Šiandien niekas neužginčija mokslo reikalingumo vyrui; to reikia, kad kiti jo nestumdytų, kad lengvesniu keliu galėtų užsidirbti sau duoną. Bet kuriam tikslui mokslas moteriai?.. Ir ištiesų didelė dalis vyrų prisibijo mokytų, ypač už juos mokytesnių mergelių; "gali, ko gero, įsigeisti būti šeimos galvomis; gali nebepaklusti..."

Nevadinkime liaudies ir plačiųjų masių neišmintingais dėl panašių sprendimų. "Vox populi — Vox Dei" tinka parafrazuoti ir šiuo atveju. Šventieji ir naturalaus paprastumo besiilgį žmonės nujautė, kad mokslas ne visų studijuojančiųjų yra gerai suprastas, o daugelio net piktnaudojamas. Mokslas yra beprasmiškas net ir tuo atveju, jei jis pasitarnauja individo ar net žmonių masės ekonominiam gerbūviui pakelti. Kad jis pateisintų save, kaip tikroji ir visiems siektina vertybė, **mokslas turi žmogų padaryti kilnesniu, praturtinti ir patobulinti jo asmenybę.** Kūrimas vertybių nuvertinant žmogų veda prie šiandieninės kultūros beprasmingumo.

Bestudijuojančiam, ypač moteriškajam jaunimui negali būti svetimas **Marijos Montessori,** italės medikės ir pedagogės, vardas. Dvidešimtmetė jaunuolė vieną gražią dieną ryžtingai pasisako tėvams — turtingiems Romos miestelėnams — norinti studijuoti mediciną ir būti medikė. Apie 1880 metus tai buvo daugiau negu nesąmonė. Bet ji nenusileidžia. Ir štai — ji pirmoji moteris medikė Italijoj.

Rodosi nėra ko stebėtis ta jaunuole. Juk daug moterų šiandien yra medikų eilėse. Viena vistiek turėjo būti pirmoji. Ištiesų. Ir "nesąmonė" yra ne tame, kad Montessori įsigeidė studijuoti mediciną bet, kad ją baigusi, ja nusivylė... Paskirta į vienos psichiatrinės ligoninės vaikų skyrių ji **atrado** save ir pasijuto **ne savo vietoje**. "Atrodo, kad vaikų nervinės ligos gali būti greičiau pagydomos auklėjimu, kaip vaistais", sakė ji. "Pedagogika yra mokslas." Ir štai, ji organizatorė ir auklėtoja pirmosios nenormaliųjų vaikų įstaigos. Iš josios auklėtinių ne vienas turėjo laimės, didžiosios savo mokytojos dėka, sugrįžti į visuomenę jau normaliu ir darbingu žmogumi.

Montessori karjera tuo nesibaigia, bet suminėto fakto užtenka kad lengviau, gyvo pavyzdžio akyvaizdoje, būtų galima svarstyti "moteris ir mokslas" problemą.

XX-sis amžius "atrado" tarp suaugusiųjų vaiką. Tai vaiko amžius. Anksčiau joks kultūros istorikas nepaduoda suformuluotų mokslo žinių apie tai kas yra vaikas, kuo jis skiriasi nuo suaugusiojo. Nebent visais laikais buvo pasididžiuota, kad viena kita reta išimtis jaunuose metuose turėjo senio išmintį. Mokytojui iki pat paskutiniųjų dešimtmečių tebuvo svarbu ką jis turėjo pertiekti, o ne **kam** jis turėjo pertiekti mokslo lobius. Tuo tarpu šiandien kai kas net ir suaugusiojo asmenybę apsprendžia vien vaikystės metų išgyvenimų mastu. Ką darysi, kiekviena naujenybė yra sutinkama su entuziazmu. Nenuostabu, kad atsiranda ir ekstremistų.

Vaikas "atrastas", bet moteris dar ne. Ji arba turi "tapti vyru", jei nori džiaugtis kultūra ir siekti mokslo, arba liktis tuo, kuo žmogus buvo prieš dešimtmečius ir šimtmečius... Jautri ir tai pačiai žmogiškajai rūšiai priklausanti jaunuolė yra priversta žengti pirmyn. Bet kuriuo keliu? Kito nėra. Ji eina tuo dabartinės kultūros keliu, kurs tik jau nėra pilnutinis, ar, drąsiau tariant, tėra labai vienašališkas.

Kiekviena jaunuolė susidūrusi su mokslo pasauliu ir tai bet kurioj specialybėj pajunta kartėlį savo sieloje. Beveik išimtinai tik vyrų vardai mokslinėj literatūroje, net ir taip vadinamuose laisvuosiuose menuose. Daug kas aiškina tai istoriškai. Esą, iki šiol nedidelis skaičius moterų tėra mokęsis, taigi, nedidelis tegali būti procentas ir tikrųjų kūrėjų. Tai tiesa. Bet, mano manymu, tai tėra tik dalinė tiesa. Daug daugiau svarbos turi tasai psichologinis momentas, kurį gal tiktai Montessori ir jai panašios, išimtinos moterys, pajėgė tinkamai išnaudoti.

Moteris, veržiamosi į mokslą, neturi kito kelio, kaip tą, kurį pramynė ir kuriuo eina vyras. Kada ji pastebi, kad tai jos nepatenkina ir kad tai, kas laikoma "auksu" tokiu nėra, ji pasijunta menkavertė; neturėdama įgimto linkimo į kritiką, nusivilia ne netinkamai jai pertiektu mokslu, bet pati savimi. O, kad tokiais nusivylimo ir dvasios nuovargio momentais jaunuolės galėtų sutikti kas joms atveria akis! Tik pagalvokite. Prieš visą 40 metų Montessori nusivylė psichiatrija. Ji, mūsų visų laimei, buvo perdaug gabi ir ryžtinga, kad nusiviltų savimi, savo pašaukimu (ne amatu!) Gi medicina ir psichiatrija tomis dienomis buvo jau garbingi ir toli pažengę mokslai. Jauna gydytoja, pozityvizmu persunktai to meto Italijos inteligentijai (1) išdrįsta mesti šūkį: atgal į auklėjimą. Šiandien gi visa, nebe vien vaikų psichiatrija, abejingai numoja ranka ne tik į organų ir nervų patologiją, bet net ir į naujesnės adatos paveldėjimo "dogmas". Pagaliau, suprasta ir įsitikinta, kad daugelyje atvejų vienintelis vaistas — tai gydomoji pedagogika, o higienos efektingiausia rūšis — preventyvinė pedagogika. Montessori nuovargis ir nusivylimas buvo priekaištas mokslo sistemai. Ko nepastebėjo jos amžininkai vyrai tą nujautė, vėliau patikrino ir kaip mokslo davinį perteikė žmonijai moteris.

---

(1) Savo pasaulėžiūroj Montessori ir pati liekasi užkrėsta XIX šimtmečio galvosenos; bet žmogų ji apsprendžia ne pagal filosofiją, o supranta širdimi; jos moteriška intuicija iškelia jos genijų.

Kad tinkamai išspręstų jaunuolė savo būsimos karjeros klausimą, kad nesuklystų pasirinkdama studijų šaką, **ji turi žiūrėti į mokslą ne abstrakčiai, ne vyro akimis ir ne kapryzingos laiko dvasios įtakoje, bet savo asmenybės, savo, kaip moters, misijos žemėje, šviesoje.**

APIE ĮDOMIAUSIĄ MOKSLO OBJEKTĄ

Rašytojai, kurie savo genialumo dėka, giliau pažino (ar bent jautė) moterį, kartskartėmis yra atvaizdavę ją kaip ką tai labai klinaus net dieviško, arba kaip diabolišką jėgą, kuriai joks vyras nepajėgia atsilaikyti ir su nupuoiusia puoia. Kasdieniniame gyvenime į tyrą jaunuolę nepaprasta trauklos jėga gravituoja jaunuolis ir pagyvenęs vyras. Retas, deja, labai retas tėra skaičius tų laimingųjų, kurie po metų kitų, juo labiau savo gyvenimo prieblandoje, dėkotų Dievui už moters dovaną žemei ir jam. Priešingai, didelė dalis jų vulgariais terminais charakterizuoja moterystę ir atsiliepia apie "savo" moterį. Tai ne visada moters nuopelnas pirmuoju atveju, nei jos kaltė antruoju. Vyras ilgisi moters ir mato joje tai, ko jam trūksta; ją idealizuoja. Moteris gi nepajėgdama būti daugiau negu praeinantysis kūniškumas, įgrįsta, nusibosta. Abu pradai — būti idealu ir būti blogio įkūnijimu— yra moteryje, (kaip jie yra ir kiekviename iš vyrų). Vienoje prasimuša daugiau pozityvių, kitoj — daugiau negatyvių savybių. Bet — atsiminkime — kiekvienoje iš mūsų glūdi abu pradai. Ir štai: moteris mįslė; "kas ją supras?" — tai vyrų adresuoti moteriškajai lyčiai žodžiai.

Ar vyrai daug paprastesni? Taip. Kaip ir vaikai. Jie veikia, kalba ir studijuoja viską, išskyrus save; savo intymųjį pasaulį. Su savimi vyras susitinka, kai savo vidaus nerimo pastumėtas, susitinka moterį. Su šiaja jis vieną kartą yra kilnus ritierius, patarnauja jai ir atsiduoda besąlygiškai. Moteryje tuo momentu jis mato silpnesnį, pagelbos ir globos reikalingą sutvėrimą. Kitą momentą jis nori, kad ji jam vergiškai tarnautų ir paklustų, ir nedženteimeniškai prikiša jai, kad jis yra "užsitarnavęs" tai. Praėjus aistros tamsiajai valandai jis, abstraktus teoretikas, formuluoja jaunai mergaitei moralumo kodeksus. Be abejo, vyrą pamilusi moteris norėtų būti ir ta didžiąja moterimi, ir švelniu kūdikiu drauge, na, ir, kada mato ji kankinamą aistros, patenkinti ji. Bet kuriuo būdu? Juk tie atskiri psichologiniai momentai yra nužymėti skirtingų ir konkrečių reikalavimų; jų patenkinimas reiškia net nesuderinamų principų realizavimą. O jei dar pridėsime, kad jaunutė mergaitė (na, ir kiekviena moteris) norėtų išlikti ir kūdikiu, o ne būti vien rūpestinga motina, suvoksime tragišką situaciją. Šioje situacijoj kiekviena rimta jaunuolė ir moteris "nebesupranta savęs". "Myliu ji, bet pati savęs nesuprantu... bijau jo ir bijau savęs šalia jo."

Taigi, moteris paslaptis vyrui, moteris — paslaptis pati sau. Ne, ne moteris, mielos, yra paslaptis, bet **milžiniška paslaptis yra žmogus.** Kadangi žmogus yra padalintas į vyrišką ir moterišką asmenį, tai žmogaus psichologinė struktūra ir išryškėja abiem susitikus. Be reikalo vyrai galvoja esą "aiškūs" sau. Suprantami jie yra, jei protingi ir gerai paruošti, savo specialybėje. Savyje, savo jausmų ir dvasios gyvenime, jie gali būti aiškūs tiktai tada, kai jie yra labai skurdūs, kai neturi daugiau išskyrus vieną kurią, visą jo asmenybę pavergusią, savybę. Bet tada jie yra lėkšti ir nei sau nei kitiems nebeįdomūs. Kartais gali atrodyti tokiais tik išoriai, jei jie yra labai apvaldę save. Bet faktiškai kiekviename žmoguje ir kiekviena savybė, kuri yra psichologinė realybė, turi du polius ir tarp tų dviejų polių yra nuolatinė įtampa.

Žmogus išryškėja sau tiktai susitikęs su kitu, nes jis nėra vien protingas, bet ir socialus tvarinys. Mes dažnai esame pratę vadinti tikruoju mūsų "aš" tai, kas tėra tiktai menkutė jo dalis. Dėl to daugelis mūsų jausmų ir dva-

---

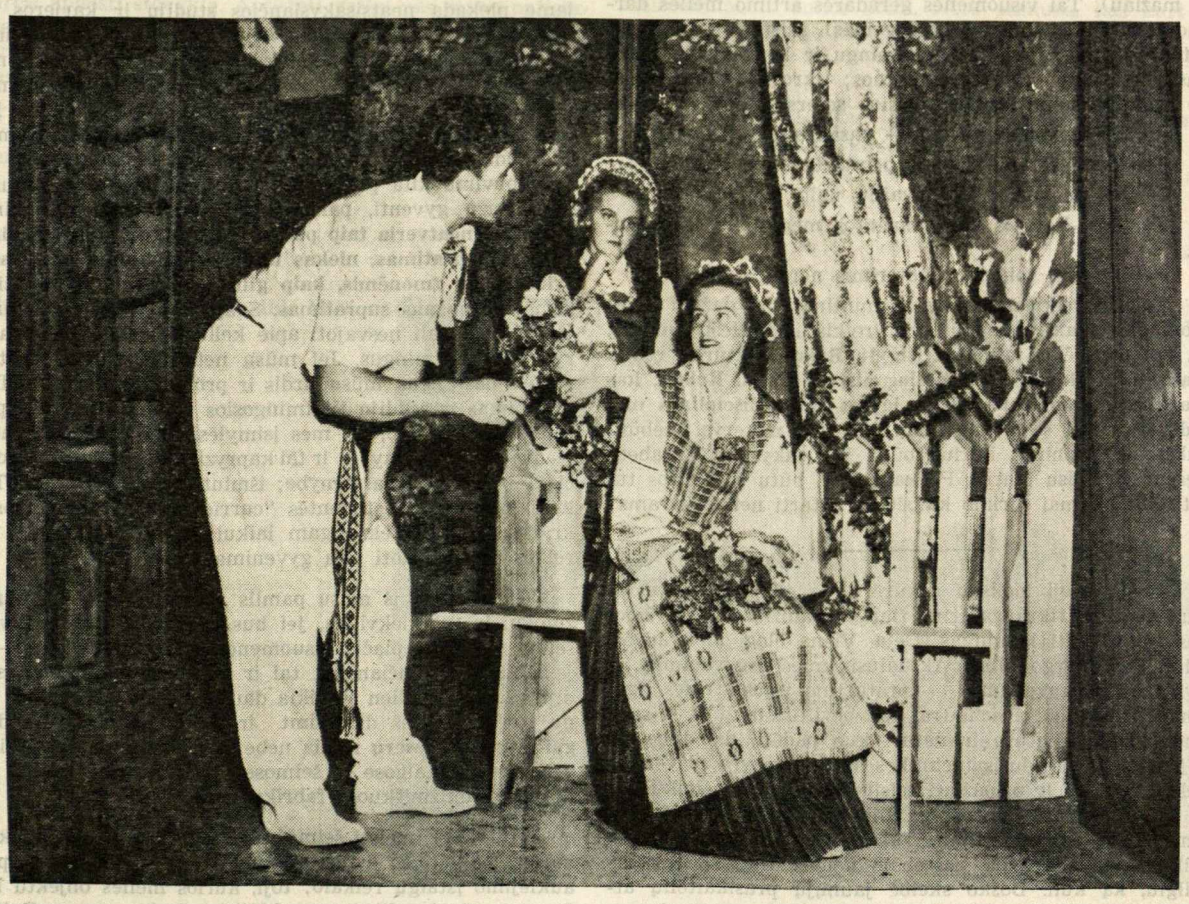

Scena iš Waterburio at-kų kuopos suvaidinto A. Gustaičio "Sekminių Vainiko". Iš kairės į dešinę: Br. Maurutis, J. Jasaitytė ir A. Bajorinaitė.

sios savybių yra pasmerkti būti "ne mūsąja dalimi"; kada jie išryškėja laikui, ar apystovoms susidėjus, pasirodo lyg kas tai svetimo ir nesuprantamo. Taigi, ir vyras dažnai nesupranta moters, tik dėlto, kad joje mato savojo "aš", kitose gyvenimo apystovose giliai paslėptąjį nepastovumą ir inkongruentiškumą; jis neaprobuoja arba smerkia savojo nusiteikimo moteryje išprovokuotą elgseną. Taigi, mato save, bet nenori prisipažinti, todėl — kas atrodo labai "vyriška" — kaltina moterį.

Kiekvienas gamtos fenomenas, pastebėtas ar nujaustas genijaus kūno ar proto akies, pirm negu jis yra aptariamas tam tikru dėsniu, yra tikrinamas. Iš čia yra gimę visi eksperimentiniai metodai ir visos tyrimo stotys ir laboratorijos.

Virš suminėtas vyro kaltinimas ir moters nuolankus prisipažinimas, kad ji savęs nesupranta, yra tasai gamtinis (psichologinės tikrovės) fenomenas, kurį pastebime, bet jį turime patikrinti, registruoti ir aptarti.

Tie reti vyrai, kurie nenusiskundžia savomis moterimis, jose yra sutikę genialias žmogaus ir ypačiai vyro sielos (psichologine prasme) stebėtojas ir gabias menininkes. Tos moterys, sutikusios vyrą, tą paslaptingąjį gamtos tvarinį, galingą ir sykiu menką, dėlto nesuprantamą, atrado savo darbo dirvą ir įgyvendino savo pašaukimą — grąžino ramybę ir pripildė džiaugsmu žmogiškąjį gyvenimą.

Kokia yra moters misija, kuri yra jos paskirtis žemėje? Apie tai kalba ne tūkstančiai ir milijonai tų, kurios studijavo, bet nieko neparašė, baigė aukštąsias mokyklas ir universitetus, bet likosi tik eilinėmis techniškomis darbininkėmis, dažnai tikromis vyrų pastumdėlėmis, o ne mokslininkėmis; bet tos išimtys, kurių vardai minimi su pagarba ir prieš kurių moralinę figūrą palenkia galvą kartų kartos. Kurios ir kokios yra tos moterys? Neminėsiu vardų, visų vistiek negalėčiau suregistruoti. Tai šventųjų ir didžių vyrų motinos ir žmonos (nors šių pastarųjų mažiau). Tai visuomenės geradarės artimo meilės darbuose. Tai socialinės (karitatyvinės) asistencijos organizatorės ir pionierės. Tai nelaimingų ir kenčiančių—suaugusių ir vaikų — dvasios motinos; tikrosios, nors dažnai be jokių diplomų, gailestingosios sesers.

— Jos neparašė knygų — pasakysite.

Tai kas. Bet apie jas yra prirašyta knygų.

— Jos neįamžino savo vardų kaip menininkės.

Tai kas. Bet jos liko įamžintos menininkų kūriniuose.

— Bet būti tokiomis moterimis nereikia mokslo.

Taip, nereikia formulių ar mintinai, bet dažnai nesąmoningai iškaltų taisyklių, bet reikia išminties. **Išmintis, gi, yra dorybė ir ją reikia įsigyti. Reikia lektūros, reikia mąstymo, reikia meilės, tiesiog aistros tiesai. Reikia, kas svarbiausia, moralinės jėgos, įgytos savęs disciplinos metodu, palenkti save tai tiesai.** Jei tos moterys nebūtų aukšto išsilavinimo, kuriuo būdu jos, sakysime Elisabeth Leseur ar mūsų Marija Pečkauskaitė, būtų galėjusios turėti pakankamai turinio kalbėti ir patarti net ir vyrams?

Techniškieji mokslai sukūrė daug civilizacijos vertybių. Medicina tikrai pailgino žmogaus amžių. Rodosi, žmogus galėtų būti laimingas. Deja. Vieną blogį kiek apvaldžius, štai išdygo kitas. Aktualusis miesto gyvenimas — civilizuotasis gyvenimas! — praturtino psichiatrines ligonines pacientais. Psichiatrai, gi beviltiškai žiūri į savo beaugančią klientūrą ir neturi kuo padėti, dar tebespėlioja vaistus. Išdidusis technikos šimtmetis yra priverstas nulenkti galvą ir pripažinti teisių tam, ką savo laiku buvo linkęs vadinti "nevaisinga filosofija", atseit žmogiškajam vaistui — auklėjimui. Tai, ką Montessori prieš beveik visą pusšimtmetį pastebėjo nenormaliųjų vaikų atžvilgiu, ką kun. Bosko skelbė jaunųjų prasikaltėlių atžvilgiu, tai šiandien lieka visų gerai pasiruošusių ir sąžiningų psichiatrų ir teisingumo vykdytojų įsitikinimas ir siekimas.

Vaistas ir vertingumas, kaip apsigynimo priemonė nuo organizmą užpuolusio priešo. Pastebėtas — mikroskopinio ar ultramikroskopinio dydžio — priešas mūsų kūno audiniuose yra atakuojamas paties organizmo turimomis priemonėmis ar, kada šis yra per stiprus, jį eliminuoti pagelbsti gydytojo išmintis vaistų pagelba. Kurį laiką organizme vyksta rungtynės: žmogus serga; bet vėliau jis pagyja. Bet, jei organizmą pakerta nenormalus gyvenimas, ne maisto ar oro, bet meilės šilumos ir supratimo stoka? Priešas jau nebe pačiame organizme, bet gyvenamoje, šeimos ar visuomenės, aplinkoje. O tokių ligonių, kurių ligoms negalima surasti jokio organo "kaltininko" yra daugybė. Nekalbėkime apie nervingumo įvairias formas, kurios neleidžia miegoti ir veikti, apie nerimą ir depresijas, kurios pastūmėja net iki savižudybės ar, jei iki šios neprieinama, ligi desperacijos; be šių yra visa eilė chroniškų galvos skaudėjimų, ar vidaus organų nenormalaus funkcionavimo, taip vadinamos "blogos savijautos" simptomų, kurių diagnozės joks geriausias gydytojas, išeidamas iš organizmo analizės, negali patiekti. Šios ligos tegali būti gydomos atitinkamais vaistais, būtent, puolant žmogui pakenkusį priešą: jo nenormalų gyvenimo būdą ar nesveiką jo gyvenimo aplinką.

Neginčiju: moteris gali domėtis ir kiekviena kita mokslo šaka. Bet ar išsimoka veržtis pro uždaras duris, kada kalba eina apie profesijos ar karjeros (mokslinės) pasirinkimą? Kaip vyro prigimtis, orientuota į objektyviuosius mokslus, jam palengvina studijų užduotį; taip moterų aiškūs pasisekimai auklėjimo srity — šeimoje ir už šeimos ribų — ar negali būti mums kelrodžiu į tai, ką turime pasirinkti studijų objektu?

APIE STUDIJAS IR GYVENIMĄ

Šis pastarasis pasirinkimas, orientavimasis į auklėjimo sritį, moteriai ir praktiškai atneša daug naudos. Prigimtis turi savo teises. Jei aštuoniolikmetės kartais ir pasvajojame niekada neatsisakysiančios studijų ir karjeros dėl meilės, tai, betgi, gyvenimo kelyje išryškėja labai nedidelis skaičius tų, kurios nepasirenka šio antrojo, atseit mylinčios moters kelio. Nenuostabu. "Ar galima būti laimingu nemylint savęs, — klausia mūsų didysis dainius Milosz. "Ar galima mylėti save, nepažįstant meilės kitam?". Tik tada, kai pasijunti kam nors esąs reikalingas ir kai savo buvimu kitą praturtini ir padarai laimingą, pajunti, kad gražu gyventi, pamilsti gyvenimą ir savo buvimą. **O niekas neatveria taip plačiai durų į kito žmogaus širdį, kaip jo supratimas, niekas taip neapginkluoja mūsų santykiuose su žmonėmis, kaip gilus,** kiek tai galima šioje žemėje, **žmogaus supratimas.** Svajodama apie savo laimę, jaunuolė negali nesvajoti apie kelius ir būdą, kaip padaryti kitus laimingus. Jei mūsų netiktai svajonės, bet ir realios pastangos, mūsų širdis ir protas, kasdieninis pilkas gyvenimas ir studijų iškilmingosios valandos prisidės prie žmogaus pažinimo, tai mes įsimylėsime ir mylėsime nebe viena savo asmenybės ir tai kapryzingąja dalimi, bet pojūčiais, ir visa savo asmenybe; išmintingai ir patvariai. Tuo keliu orientuotas studentės "curriculum'as" bus ir josios kraitis, kurio užteks ilgam laikui vyrui ir vaikams; nereikės improvizuoti visą gyvenimą.

Gi, jei kuri iš mūsų pamils ne vieną tarp žmonių, o žmogų, ir tai kiekvieną, jei bus drąsuolių, kurios **savąja** šeima pasirinks plačią visuomenę, savo mylimaisiais —joje labiausiai kenčiančius, tai ir šioms virš minėtasis studijų planas šiandien suteikia daug daugiau galimybių, negu to būta prieš dvidešimt ir dešimtį metų. Šiandien **gailestingųjų seserų** reikia nebe vien ligoninėms, jų reikia visuomenei įstaigose ir šeimose, kalėjimuose, pataisų namuose ir milžiniškuose fabrikuose!

Toji, kuri nueis į šeimą, turi atlikti savo pareigą kaip motina **auklėtoja; ji** turi apsaugoti vyrą ir vaiką nuo perauklėjimo įstaigų reikalo; toji, kurios meilės objektu bus žmogus, turi atlikti perauklėjimo darbą su **motinišku jausmu,** kitaip ji, kaip moteris - profesionistė bus nelaiminga.

IŠ UŽRAŠŲ KNYGELĖS

UŽMIRŠTI PAŽADAI

J. Juozukas

Man gaila, kad žūva kovojant audroj
daugybė gegužės žiedų,
Man gaila, kad žūva krūtinėj jaunoj
tiek daugel kilniųjų minčių...

Nei dainuoti išdainuosi, nei raudoti išraudosi skausmą. Nes niekados nežuvo tiek idealų, kaip šiandien.

Dar taip neseniai bėgdami iš namų sakėme, kad ne kaip dezertyrai bėgame, o tik pozicijas pakeičiame; žadėjome ir kovoti ir gyventi tik tam, kad laisvę tėvynei parneštume. Dar vakar keldami sparnus į naują pasaulį vežėmės širdyje ryžtą tęsti nutrauktą mokslą, kūrėme planus — šiandien jau pradedame juos pamiršti. Mes jų tiesiog išsigandome, — juk visa tai taip nerealu, nepraktiška, "neišmintinga." "Kitų dienų kita saulė pašvietė." Maironio žodžiais tariant, pradėjome "žemės išmintį gilią suprasti." Pasidarėme godūs ramaus ir gero gyvenimo. Jau šiandien studentas išaugęs lietuviškoje mokykloje ir lietuviškų įstaigų parama, baigęs studijas tautiniai toks neatsparus pasrodo ir kuria mišrią šeimą; moksleivis negrįžta į paliktą mokyklos suolą, nes nemato iš to praktiškos sau naudos. Jau ne vienam gėrio mastas pasidarė savo asmeninė gerovė. Galima visą eilę žūstančių planų išskaičiuoti ir tai visa taip lengvai pateisinama "sąlygomis". Daug popieriaus galima būtų prirašyti įrodinėjant, kad tam, kuris kartą galingai pasiryžo, kelio į idealą kliūtys nepastoja, — bet tekalba gyvenimo*) pavyzdžiai:

Partizanų vadas sako jauniausiam iš būrio, kurs yra dar beveik vaikas: "Kova darosi vis sunkesnė ir jos galo nesimato; tu esi dar jaunas, ir ateityje Lietuvai reikės žmonių; aš parūpinau tau dokumentus ir dar šiandien turėsi apleisti stovyklą. Apsistoti galėsi pas mano pažįstamą ūkininką. Pradžioje, iki gausi kitą darbą, paganysi gyvulius." — "Aš esu karys, o jūs mane norite padaryti das turi kapituliuoti. Už poros dienų jaunuolis žūsta, kaip piemeniu!", — atsikerta jaunuolis. Ginčas tęsiasi, ir vajau yra žuvę tūkstančiai jo kovos draugų.

Montrealio Arkivyskupas Nekalto Prasidėjimo seserų vienuolyne paprašo, ar neatsirastų kelios seserys savanorės, kurios sutiktų dirbti tą kančios pilną dabrą — slaugyti raupsuotuosius, ir — kaip pagal įsakymą atsistojo visos 40 seserų. Jam tereikėjo tik keturių.

Kai Jeruzalėje prasideda maras, vienas iš tėvų pranciškonų yra paskiriamas rūpintis apkrėstųjų dvasios reikalais. Jis atlaiko šv. Mišias ir eina į sergančiųjų getą atlikti savo pareigos. Čia jis neša viltį tiems, kurie jau niekuo šiame gyvenime negali viltis ir kiekvieną dieną skambina varpu. Nesuskamba vieną dieną mirčiai paskirtųjų kvartale varpas, — tai vienuolynas žino, kad tėvas jau miręs, ir už valandos laiko maru sergantieji jau turi kitą kapelioną. Ir taip eina vienas po kito, kartais iki 20 tėvų į metus.

Kyla klausimas kodėl anie žmonės pajėgia siekti savo idealo, nors jų siekimas pareikalavo žmogaus jėgas pranešančių jėgų, kai mes, nekartą sutikę pirmąją kliūtį suklumpame ir "savo gražiais noras tik pragarą tegrindžiame" — pasakytų liaudies išmintis. Juk ir jie tos pačios silpnos žmogiškos pirgimties, kaip ir mes. Ir atsakyti bandytume taip: jie uždegė save nepaprastai didele Idealo meile. Meile, kuri, kaip šv. Povilas sako, yra nesavanaudiška ir viską pakelia. Žinodami savo silpnumą, jie pasitikėjo tik Dievu, kuris yra stiprybė ir iš Jo sėmėsi sau jėgų. Vardan savo idealo jie atsižadėjo savęs. Ir toks iki visiško savęs atsižadėjimo einąs ryžtas privertė trauktis iš kelio kiekvieną kliūtį. Tokiems, kurie pusiau nori, niekuomet neužteks jėgų dideliems darbams. Mes, kurie tikime, jog ne aklas likimas, bet Apvaizda veda mus, galime drąsiai pasukti atsižadėjimo keliu." Nes kiekvienas, kurs saugo savo gyvybę praras ją, ir kiekvienas, kurs pražudys ją dėl manęs, — laimės ją" — sako Kristus. Ne tam Dievas leidžia sunkumus, kad po jais kluptume, bet kad juos apgalėdami kiltume. "Dievas yra ištikimas, Jis neleis gundyti jūsų virš jūsų jėgų" (1 Kor. 10, 13). Eikime atsižadėjimo ir aukos keliu. Nors pasaulis, kas kart vis daugiau pradeda jo nesuprasti, bet tai yra vienintėlis kelias į laimėjimą, tai vienas tikras būdas atpirkti tėviškės palikimo kaltę.

Susimąstykime, kad lemtingą tėvynės laisvės valandą nepakaltintų mus mūsų pačių padaryti, bet pamiršti, pažadai.

*) Pirmasis yra iš partizanų kovų, kiti iš misijų gyvenimo paimti iš Propagatio Fidei archyvo.—Aut.

Plaukia sau laivelis piliakalnio link...

V. Labanausko nuotr.

SPORTAS

AR ŠIANDIENINIS BOKSAS SPORTAS?

688 metais prieš Kristaus gimimą suruoštoje Olimpijadoje graikai į programą įtraukė ir boksą, bet manoma, kad panašios muštynės jau daug anksčiau buvo praktikuojamos tarp graikų, o gal net ir egiptiečių. Olimpiniuose žaidimuose du jaunuoliai, apsukę rankas kailiu, rodydavo savo jėgą susirinkusiems žiūrovams, bet nenaudodavo kojų spardymui, kaip kad darydavo prancūzai XIX amžiuje. Graikiškiesiems žaidimams išnykus, XVII šimtmetyje Anglijoje, vėl pasirodė bokso mėgėjų rateliai, kurių viduryje du milžinai daužydavo kits kito veidus plikomis kumštimis tol, kol vienas iš jų krisdavo ir nesikeldavo. XX am. pradžioje boksininkai jau užsimauna pirštines ir iš dviejų besidaužančių kūnų išsivysto modernusis boksas, reikalaująs šokėjo lankstumo ir Herkuleso jėgos. Bet vietoj žiūrovų ratelių pradeda rinktis minios, kurioms reikia pataikauti, jei norima pasiekti garbės, o vėliau pinigų. Čia ir klumpa boksas, kaip sportas, nes miniai nepatinka vien gera technika, kūno lankstumas, smūgių atmušimas, šaltas kraujas, — ji nori matyti muštynes, nori matyti, kaip vyras vyrui smogia į veidą tol, kol vienas iš jų krinta be sąmonės.

Štai kokį sportą Vatikano "L'Osservatore Romano" pereitų metų spalio mėn. kritikavo ir prašė, kad sportininkai šį žiauriu užsiėmimu virtusį žaidimą pasmerktų ne kaip sporto šaką, bet kaip su sportu neturinčias ryšio muštynes. Gal skaitytojas pagalvos, jog tai per aštriai pasakyta, bet jei mes pažvelgsime į paskutiniųjų metų bokso statistiką, mūsų nuomonė pakryps šio sporto nenaudai. 1949 metais USA salėse žuvo 9 sportininkai, o visame pasaulyje 18 boksininkų nuo savo partnerio smūgių. Net liūdna skaityti, jog jauni vyrai 24-25 metų miršta už kelių valandų po rungtynių, palikdami šeimas. Per paskutinius keturis metus tokiu būdu mirė 42(!) boksininkai. Šie skaičiai priverčia susimąstyti ir bokso mėgėjus, nes nemanau, kad mes jau grįžome į gladijatorių laikus, kada publiką suįdomindavo tik kautynės, besibaigiančios mirtimi.

"Kai pamatau, jog jaunas boksininkas krinta "knock-out", lyg apsidžiaugiu pagalvojęs, kad šis smūgis jį gali išvaduoti iš tikrojo pavojaus: metų metais leisti save kumščiuoti ir su laiku netekti normalių smegenų" — prisipažino vienas iš garsiausių visais laikais boksininkų Gene Tunney. Panašiai skamba ir kitų garsių boksininkų atviri pareiškimai, o ypač sunkiųjų svorių, todėl gerbiamas skaitytojau, tikriausia, būsi tos pačios nuomonės, jog boksą reiktų grąžinti į geras vėžes arba jį visai išbraukti iš sporto šakų tarpo.

J. Pabedinskas

MES AMERIKOJE

Dar taip neseniai aplūžusių barakų stovyklose, alkani, kentėdami įvairiausius trūkumus, sėdėjome mokyklose, semdamiesi mokslo žinias, ar žaidėme, linksminomės sporto aikštėse. Ir štai šiandien jau visa tai stovyklose išnyko. Išnyko, ir tik vieniši krepšinio stulpai stūkso, liudydami, kad dar neseniai čia buvo sportuojama. Neberasime nė viename laikraštyje žinutės apie sportą stovyklose, nes ten jo nebėra. Tai kur dabar mūsų jaunimas dingo? Nejaugi nesportuoja? Nejaugi užmiršo džiaugtis ir juoktis jaunystėje?

Mūsų jaunimas išblaškytas po visą pasaulį, kur jau nebegalės susiburti į lietuviškąsias mokyklas. Betgi nemaža dalis moksleivių, atsidūrusių Amerikoje, gali ir toliau tęsti pradėtąjį mokslą. O kaip su sportu? Kas atsitiko su jaunaisiais sportininkais, kad beveik niekur mokyklose jų nebegirdėti? Gal nėra sąlygų, ar nebepriima jų vietiniai? Ne. Jei blogas sąlygas sportuoti turėjome Vokietijoje, jei daugelio mūsų tėvai neleido, bijodami, kad mes visai "nenusižaistume" mažai valgydami, — tai viso to nebėra čia, Amerikoje. Sporto sąlygų, kaip Amerikoje, neturėsime geresnių niekur, o esame jau ir pavalgę, jau neberūpi taip ir mūsų tėveliams, kad mes alkani sportuojame. Taigi turime puikias sąlygas, todėl nepražiopsokime progos. Galime sportuoti ir lavintis įvairiausiose sporto šakose, pradedant golfu ir baigiant futbolu (koks jums patinka: amerikoniškas ar europietiškas)! Kiekvienoje mokykloje yra puikios sporto salės, daugumas turi čiuožyklas ar baseinus, ir visu tuo mes galime dabar naudotis. Tiesa, nemažai nusiskundžiama, jog amerikonai nepriima į savo komandas... Bet gi palaukime, nesikarščiuokime, nenorėkime per daug! Pažiūrėkime, kaip vietiniai dirba, treniruojasi, kad būtų priimti, ar nors vieną kartą gautų pažaisti komandoje rungtynių metu! Išraukime tą paprotį, įsigalėjusį mūsų mokyklose Vokietijoje: jeigu nepriima į komandą, jei negaliu žaisti ir atstovauti gimnaziją, — tai ir nesitreniruosiu. Mūsų dabartinis uždavinys yra skverbtis individualiai į įvairiausių sporto šakų treniruotes. Mokyklose yra puikūs treneriai, kurie mielai aiškina ir visa nurodo. Tad tik noro ir pasiryžimo!

Tiesa, prisiminkime, kad Amerikoje visas sportas yra suskirstytas sezonais. Netrukus baigsis krepšinio sezonas. Jei šiemet nespėjome įsiskverbti į krepšinio pasaulį, pasistenkime ateinantį sezoną. Ateina pavasaris, prasidės nauji sezonai: beisbolė, teniso ir kt. Na, sakysi jau čia tai nieko nebus! Kam tas beisbolas, tenisas? Juk lietuviai jais nesidomi. Taip, tikrai. Bet ar mes negalime žaisti beisbolą? Ar negalime būti pasaulyje žinomi, kaip geri tenisininkai? Kuo gi geresni amerikiečiai? Arba kad ir lengvoji atletika, kuri dar tik pirmuosius žingsnius žengė Lietuvoje? O ar mes neturime puikių lengvaatletų? Z. Puzinauskas, Kernius — ar tai ne mūsų lengvaatletų pasididžiavimas? Kodėl mes negalime sekti jais? Tad ženkime tuos žingsnius čia, Amerikos mokyklose. Ką išmoksime, tą turėsime.

Besportuodami mes susipažinsime su amerikiečiais. Galėsime juos lengviau įtikinti, jiems papasakoti apie Lietuvos vargus ir nelaimes. Vis daugiau ir daugiau jie pažins Lietuvą, o paskui papasakos ir savo tėvams. Tokiu būdu ir šiuo keliu mes vis daugiau atrasime draugų Lietuvai, o tai ir yra vienas iš svarbiausių mūsų uždavinių.

Todėl, mielieji sporto draugai, ateina pavasaris bunda gamta — buskime ir mes! Ženkime drąsų sportininko žingsnį amerikoniškoje mokykloje. Tik drąsiai, nepavargdami, su jaunyste ir pavasariu į aikštes visi kaip vienas!

Jasius

ĮVAIRENYBĖS

— Garsusis lengvaatletas J. Owens tą pačią dieną pasiekė tris pasaulio rekordus (į tolį 100 m. ir 100 m. su kliūtimis bėgime). Tai įvyko 1935 m. gegužės mėn. 25 d.

— C. de Mar (amerikietis) savo pirmąjį Maratono bėgimą laimėjo 1911 m., o paskutinį 1930 m. Iš viso jis Maratono bėgimą laimėjo 7 kartus!

— Garsusis prancūzų boksininkas M. Cerdan žuvo beskrisdamas į New Yorką, kur norėjo atgauti pussunkio svorio pasaulio bokso meisterio vardą.

— 1940 m. garsusis lenktynių arklys "Seabiscquit" (kuriam net filma pastatyta) prabėgo 1,7 km. per 2:10.2 ir laimėjo 100.000 dolerių.

— 1945 m. garsioji kanadietė Barbara Ann Scott pirmą kartą laimėjo Š. Amerikos moterų figūrinio čiuožimo meisterės vardą.

— 1949 m. J. Louis, pasaulio sunkaus svorio bokso meisteris nuo 1937 m., pasitraukė iš ringo kovų dėl pasaulio meisterio vardo.

— Š. m. vasario mėn. 17 d. įvyko viso Čikagos miesto stalo teniso varžybos, kurių metu susitiko 24 žymiausi miesto varžovai. Šių rungtynių metu antrąją vietą iškovojo ir mūsų idejos draugas J. Šoliūnas, tapdamas Čikagos miesto vicemeisteriu ir gavęs sidabro medalį.

— Vasario mėn. 18 d. Brooklyno Lietuvių Atletų Klubo krepšinio komanda padarė išvyką į Toronto (Kanadoje), kur turėjo rungtynes su Toronto lietuvių "Vyties" komanda. Laimėjo brooklyniečiai santykiu 58:42.

— Vasario mėn. 18 d. Bostone buvo suruoštas lietuvių pobūvis šachmatininkui P. Tautvaišai pagerbti. P. Tautvaišas yra laimėjęs Bostono miesto pirmenybėse pirmąją vietą ir iškovojęs meisterio titulą.

Mūsų JAUNIESIEMS

Dėdės Juozo Laiškai

NUVYTĖ ŽIEDAI....

Pavasariškai gaivinančią gegužės dieną vaikščiojau su jaunučių draugų būreliu Kauno Tėvų Marijonų sode. Žiedais lyg sniegu apkritusios obelų šakos buvo baltos, baltos. Mūsų džiaugsmas buvo platus, didelis ir netilpo širdyse. Gyvastingas juokas veržėsi, pripildydamas mažą sodelį, ir buvo toks galingas, kad, kaip staiga kilusi audra, visus išjudino.

Pačiame įšėlime pasirodė vienas iš tėvų, senutis jau ir taip gražiai pražilęs, kad negalėtum pasakyti, kas yra baltesnis: jo galva ar obels žiedai. Kai mes apie jį ratu susirinkome, ranka palietė šaką ir keli žiedai nukrito žemėn. Tada paglostė arčiau stovėjusių berniukų plaukus ir lengvu balsu prašneko: "Pasakysite man, kodėl vos spėję pražydėti, šie žiedai jau nukrito?" Nesulaukęs iš mūsų teisingo atsakymo pasilenkė, pakėlė vieną žiedą ir parodė jo viduje esanti kirminuką. "O nelaimingieji nuvytę žiedai; jie niekados neneš vaisių! Ar nujautė tada žiedas, kai prie jo artinosi peteliškė, kad šis, rodos, nieku nekaltas drugelis, pasmerks jį nepasiekti savo tikslo ir žūti vos pražydus." Visi susimąstėme. "Taip kartais esti ir su jaunu žmogumi", — pasakė ir lėtu žingsniu nuėjo.

O mano Jaunasis Broli, koks vaizdus palyginimas ir koks teisingas! Kiek daug dar visai jaunų žmonių, kurie atrodo tikri pavasario žiedai, tačiau jau pradėję gesti savo širdyje? Daug yra tų "nekaltų drugelių", kurie pasėja pragaištės sėklą jaunoje širdyje. Kartais jie artėja į Tave taip patraukliai ir gundančiai, kartais kaip naujausia filma, kaip "labai įdomus" nuotykių romanas ar raudono vyno stiklelis. Nesileisk apgaunamas, nes tai sėkla, žudantį Tavo jaunystę!

Ir ką galės pakaltinti savo sieloje išvydęs sunaikinimo nuobodą jaunuolis, jei ten bus parašyta: "Tu pats pražudei savo jaunystę." Ką pakaltins, jei neklausydamas nei draudimų, nei patarimų leido pasėti blogio sėklą širdyje? O į širdį negali įeiti joks blogis, be Tavo pritarimo, nes kiekvienas pats turi savo širdies raktus...

Daug jaunuolių Lietuvoje, saugodami save nuo šių pavojų, jau vaiko amžiuje darydavo viešą pažadą bažnyčioje, kad savo lūpomis nepaliees nė lašo svaigalų. Ar neverta ir Tau pasekti jų pavydžiu? Nes toks pažadas yra akstinas laikytis savo nusistatymo ir tuomet, kai niekas nemato ir apsaugo, kai visa aplinka Tave gundo.

Šias eilutes rašau Tau, mano Jaunasis Broli, "kad neverktum atėjęs ant kapo, ant kapo jaunystės dienų, kur žiedas brangiausias palaidotas tapo jaunystės ir grožio sapnų". Saugok savo jauną širdį, nes amžinai paliks teisingi anie seno kunigo žodžiai: "Nuvytę žiedai niekados neatneš vaisių"!

DĖMESIO!

"Ateitis" skelbia jaunųjų skyriui eilėraščio ir apysakaitės **konkursą.** Kviečiami dalyvauti visi moksleiviai ateitininkai, o taip pat ir kiti jaunieji "Ateities" skaitytojai, visame pasaulyje. Bus skiriamos **šešios premijos vertingomis dovanomis:** trys premijos eilėraščiui ir trys — apysakaitei. Apysakaitė turi būti neilgesnė, kaip 3 mašinėle rašyti puslapiai. Visi rašiniai turi būti prisiųsti iki š. m. liepos mėn. 1 dienos, pasirašyti slapyvardžiu, o uždarame voke turi būti įdėta tikroji autoriaus pavardė, gimimo data, vieta ir dabartinė gyvenamoji vieta. Prisiųstieji kūriniai tuo pačiu tampa redakcijos nuosavybe. Konkurso kūriniams vertinti bus sudaryta speciali komisija, kurios sąstatą paskelbsime sekančiame "Ateities" numeryje.

Redakcija.

Lietuvos ežeras tylus laukia mūsų . . .

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

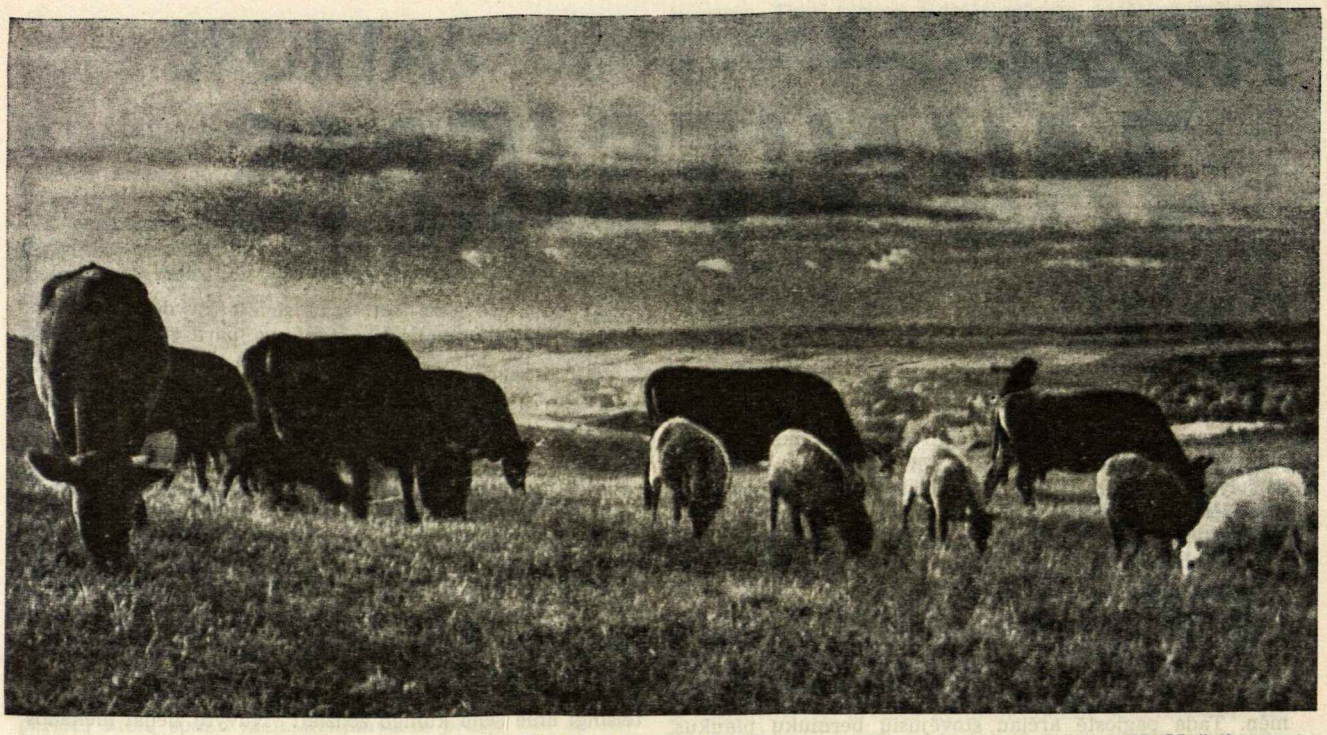

Banda Lietuvos laukuose V. Maželio nuotr.

PROŠVAISTĖS

Ne vienas pavasaris nužydėjo rausvais obelų žiedais, ne vieną kartą melsvos linų marios siūbavo vėjo dvelkime, ne vieną kartą didžiulis Laisvės Varpas skardžiais dūžiais graudžiai liejosi per klonius, lygumas, miškus tarytum šaukdamas tautą į prisikėlimo žygį...

Kelkis, pavasari, nusviedęs šaltą ledo uždangą nuo jautrių, gležnų žiedų bangavimo; kelkis, žmogau, iš tamsios amžių vergijos; kelkis, jaunoji Lietuva, naujam, šviesiam žydėjimui, naujam laisvės gyvenimui!

Ir pavasariui laužiant pirmuosius ledus, kada dar tyliai vystėsi pasislėpusi pavasario gyvybė — pakilo Ji — jauna, graži, didinga iš tamsios nakties, iš paniekintos amžių vergijos — į gyvenimą — šviesų, laisvą, ramų.

Jos veide dvelkė lelijų kvapumas, akyse siūbavo melsvos linų marios, o skruostuose degė bijūnų raudonumas. Jai po kojomis lenkėsi pirmoji, trapi pavasario gyvybė, jai miškuose pražydo pirmosios žibutės ir Baltija džiaugsmingu bangų ūžėsiu svaidė gintaro perlus.

Jos vardas jau amžiais degė kiekvienoj gyvoj lietuvio širdy. Jis degė tartum žėrinti, karšta židinio ugnis ir po kietu priespaudos jungu ir šaltose Altajaus taigose, ir bemirštančiojo už jos laisvę širdyje. O tas vardas buvo L i e t u v a.

Tačiau audringas pasaulis nestovi vietoje: jis nerimsta, blaškosi savo griausmingu siautėjimu, tarsi didžiulis kalnų krioklys sunkia, šalta srove krįsdamas į ramiai čiurlenantį paunksmėje upelį, pasikaišiusį saulės spindulius siūbojančiom karklų šakelėm, nusismaigščiusį margaspalviais žiedeliais ir savo gelmėje liūliuojantį nerūpestingas žuveles...

Taip įsisiautęs Rytų Viesulas nusiautė geltonais rudens lapais pasipuošusius sodus, nusiaubė klonius, lygumas ir kalnelius... Suspaudė, tarsi negailestingas slibinas, savo aštriais nagais mažąją artojų žemę. Džiaugiasi, kai miršta nekalti kūdikiai nuo jo piktos rankos; tyčiojasi iš baltgalvės, lyg obels žiedai, motulės skausmingų dūsavimų; lieja geltonkasių griaudžias ašaras, tarsi rytmetys brėkštančioj aušroj gailią rasą nuo margų žiedų. Savo aštriu ginklu lenkia jaunųjų brolužių galvas, kurie linksmi kiekvieną subatvakarį balnodavo juodbėrį ir lengva ristele leisdavos dulkančiu keliu...

Nusiaubė beširdžiai žmonės ramiai beilsintį kraštą, sesučių dainose išdainuotą, žilagalvių prosenių dūmose išdūmotą. Gesina ten kaitrią židinio ugnelę, mindo raudančius vieškelio akmenėlius ir brėkštantį rytmetį krauju nudažo...

Neramiai linguoja ten žilvyčiai, baikščiai prie Dubysos prisiglaudę; Nemuno krantai krauju pražysta ir pirmuos pavasario žibučių pumpurėliuos slepias amžiais gyvi partizanų širdies dūžiai, jų degančios akys ir paaukota jaunystė....

Bet tikėkime — kelsis vieną dieną vėlei Ji, kaip kad Kristus kelsis šį Velykų rytą; jauna, graži, didinga — mūsų numylėta, skausmo svajose išsvajota — Tėvynė Lietuva!

A Al—tė.

Adelė Jonušaitė

KALNUOSE

Jau vystos tamsa vis platesniais šešėliais
Ir nyksta melsvumas rūkuos.
Uola akmeninė, kalnai supilkėję,
Oi niekad širdies nepaguos.

Audroj vis girdžiu klykia baisiai žuvėdros,
Palūžę vaitoja arai,
O Viešpatie, geras, dar žingsnį norėtųs
Pakopti aukštyn, kaip kadais...

Jaučiu, skerbias žodžiai ir mintys anapus
Uolotų viršūnių, kalnų.
Už jų sidabru žvilga rytmečio rasos
O širdžiai taip gera, ramu.

Dangus mėlynesnis už žiedą vosilkos,
Smūtkeliai ten rymo žieduos,
O saulės laidoj driekias sutemos ilgos
Ir skamba daina pagiriuos...

Kopiu lyg benamė paklydus keleivė
Aukštyn akmenuotu šlaitu —
Nedaug, o taip maža širdis mano geidžia:
Išvysti gimtinės laukus.

ĮVYKIAI, DARBAI, ŽMONĖS . . .

Popiežius Pijus XII, atsišaukdamas į visą katalikiškąjį pasaulį prašė Kančios Sekmadienį — kovo 26 d. padaryti visuotina Maldos Diena. Jo Šventenybė prašė susijungti su juo viešа malda, kad būtų atstatyta "nauja santvarka, pagrįsta teise, teisingumu ir meile."

Lietuvių Dailės Paroda, paruošta lietuvių dailininkų Vokietijoje ir prisiųsta Amerikon, bus išstatyta Waterburio miesto bibliotekoj nuo balandžio 22 d. ir tęsis iki gegužės 6 d. Be dailės kūrinių — tapybos, grafikos, paroda apims ir tautodailės dalykus. Parodą remia ryškesnieji Waterburio amerikiečių kultūrininkai, amerikiečių dailininkų atstovai, kongreso atstovas, miesto burmistras ir lietuvių visuomenės veiklesnieji asmenys.

K. Pelėkis, Genocide, Lithuania's Threefold Tragedy, išleista "Ventos" spaustuvės paskutiniuoju laiku tremtyje. Turi daug vertingų faktų iš abiejų bolševikų okupacijų ir nacių siautėjimo laikų. "Genocidas" yra tinkamiausia knyga propagandinei kovai. Gausūs ir įdomūs faktai, daug fotografijų, vaizduojančių ypač lietuvių rezistencijos pastangas turės didelės vertės mūsų tautos istorijoj.

Kan. Dr. J. B. Končiaus visuomeninio darbo 25 metų sukaktis. Neseniai dvasinė vyresnybė pakėlė kun. Končių į kanauninkus. Kan. Končius dirba BALF'e nuo pat jo įsisteigimo dienos yra jo pirmininku ir šiam darbui yra nuoširdžiai atsidavęs. Jo pagerbimo vakarienė įvyko New Yorke balandžio 2 d., sekmadienį.

Prof. Dr. Antanas Maceina atidavė spaudai didžiulį veikalą "Jobo drama." Veikale iškeliama žmogaus kentėjimų prasmė. Spaudai paruošta ir didesnės apimties filosofinė studija "Kultūros kūrinio esmė ir buvimas". Šiuo metu Prof. Dr. Maceina dirba prie dviejų naujų filosofinių kūrinių, "Kova su Dievu" — pagal Adomo Mickevičiaus "Vėlinių" Konrado improvizaciją ir atskiros studijos apie kaltės ir atpirkimo problemas pagal Dostojevskio veikalą "Nusikaltimas ir bausmė". Šiomis dienomis buvo atspausdinta II-ji pataisyta laida Prof. Maceinos "Didžiojo Inkvizitoriaus."

"Čiurlionies" Ansamblio koncertas, įvykęs kovo 26 d. Clevelande praėjo su didžiausiu pasisekimu. Ne tik Pittsburghas, kur čiurlioniečiai numato koncertuot balandžio mėn., bet ir visa Amerika laukia gastrolėn pakilsiančių ansambliečių.

T. Babuškinaitė ir A. Liepinas, abu buvę Kauno Valstybinio Teatro baleto artistai, So. Bostone, į kur jie neseniai atvyko iš Vokietijos, jau įsteigė baleto studiją. Studija randasi Stepono Dariaus posto Amerikos Legijono patalpose.

Australijoj katalikai sukruto steigti katalikišką Universitetą. Notre Dames Katalikų Universiteto profesoriai Amerikoje buvo prašyti patiekti smulkų projektą tokiam universitetui.

"Ventos" leidykla Vokietijoje tęsia savo darbą ir toliau. Paskutinė jos išleista knyga yra K. Pelėkio "Genocide". "Ventos" leidykla yra išleidusi daug vertingų mūsų tremties rašytojų darbų.

Jėzuitų Ordenas gausiausias pasaulyje — 28.426 nariai. Antroje vietoje eina pranciškonai su 24.614 narių.

LDS Seimas. Amerikos Lietuvių Katalikų Šv. Juozapo Darbininkų Sąjungos (L.D.S.) seimas įvyks birželio 4 ir 5 dd. So. Boston, Mass.

Lietuvių Profesorių Draugija, įsikūrusi vasario 18 d. Čikagoje yra užsimojusi dirbti lituanistinėje srityje, ginti savo teises ir kovoti prieš bolševizmą siekiant Lietuvos išlaisvinimo.

Naujas kanonų teisės daktaras. Vasario 17 d. Gregorijanumo universitete kun. Stasys Valiušaitis, Telšių diecezijos, apgynė bažnytinių teisių fakultete disertaciją, gaudamas kanonų teisės daktaro laipsnį. Disertacija rašyta pas prof. Capello.

"Draugas" skelbia novelės ar vaizdelio konkursą. Paskutinė data —1950 m. birželio 1 d.

● Prancūzų Akademijos apskaičiavimu, pasaulyje yra kalbama 2796 kalbomis.

● Benjaminas Franklinas (1706-1790) buvo vadinamas pirmu Amerikiečiu, kurį anglai skaitė dėl jo gražaus anglų kalbos stiliaus.

● Oberlin'o Institutas, dabar Oberlin College, Ohio, įsteigtas 1833 gruodžio 3 d., turėjęs 44 studentus, iš kurių 29 buvo vyrai, o 15 moterų, buvo pirma auklėjamoji mokykla JAV.

● Portia Law School, Mass., buvo pirmasis teisių universitetas pasauly pasisakęs už teisišką moterų studijavimą.

● Leonardas Wayman'as — britų autorius žurnale "Moonshine Amerika" pasisako, kad: "Amerikoje yra daugiau vaikų virš 40 metų amžiaus, negu kur kitur pasaulyje."

AR ŽINAI, KAD —

— Jonas Sobieskis, Lenkijos karalius ir Lietuvos kunigaikštis, gimė, buvo vainikuotas karalium, apsivedė ir mirė tą pačią metų dieną: birželio 17-tąją.

— Tycho Brahe, danų astronomas, vienos dvikovos metu neteko nosies ir jos vietoje nešiojo prisiklijavęs auksinę. Visi jo to meto portretai tai patvirtina.

— Arlininas, Neapolio miesto gyventojas, mokėjo atmintinai 15.350 Dantės "Dieviškosios Komedijos" eilučių ir galėjo jas padeklamuoti be mažiausio sustojimo.

— Gambetta, didysis prancūzų diplomatas, turėjo nuostabią atmintį. Jis galėjo cituoti Hugo ir Ossiano veikalus žodis į žodį iš pradžios ir iš galo...

— Ponia W. Alff, gyvenanti Cherokee miestelyje, JAV, lankė kiną kiekvieną vakarą per 8 metus. 2.927 malonių vakarų...

— Joseph Conrad, garsusis anglų kalbos žinovas, savo laiku visiškai nemokėjo angliškai. 25 metų būdamas jis dar nežinojo nei vieno angliško žodžio...

— La Crose galėjo pakartoti 12 eilėraščių dvylikoje svetimų kalbų, vos vieną kartą skaitant juos išgirdęs...

— Persijos karalius Kyras žinojo kiekvieno kario vardą atmintinai.

— Chalchas, graikų pilietis mirė besijuokdamas, kai sužinojo, kad tą dieną kažkas jam pranašavo mirtį...

— Olandų laivynas įšalo Suido vandenyse ir prancūzų kavalerija ledu prijojusi laivus sunaikino. Tai vienintėlis istorijoje įvykis, kad arkliai nugalėtų laivus. Mūšis įvyko 1795 metais.

— Oliveras Cromwellis buvo pakartas po to, kai jau buvo miręs.

— Londono gyventojas E. Wagenes pavadino savo žmoną melage 10.000 kartų, už ką teismas jį nubaudė sumokėti jai 75 dolerius.

— Heinrich Noste, austrų muzikas, gali skambinti pianinu ne rankomis, bet liežuviu.

— Pirmąją naciams bylą suruošė ne Amerika su sąjungininkais Nuernberge, bet.... Lietuva. Kaune 1934 m. karo teismas nubaudė nacių vadus, kėlusius neramumus Klaipėdos krašte.

— Didžiausias Europoje ąžuolas yra Lietuvoje; Stelmužės ąžuolas yra toks storas, kad jį vos apkabina 10 vyrų. Manoma, kad Stelmužės ąžuolas turi apie 2000 metų senumo.

— Pagal indų kalendorių šie metai yra 155.521.972.849.017 metai nuo Bramos prasidėjimo. (Brama indų dievas).

— Paragvajaus valstybėje, Pietų Amerikoje, yra amžinojo lietaus šalis, kur lietus lija be pertraukos tūkstančius metų. Rūką, iš kurio gaunamas lietus, sukelia mažai ištirtos Guayra upės kriokliai, kurie, spėjama, yra didesni už Niagaros krioklį J. A. Valstybėse.

— Airijos miestelio Belturbet kapinėse yra antkapis su sekančiu užrašu: "Čia guli John Mound kūnas, kuris žuvo jūroje ir niekad nebuvo surastas."

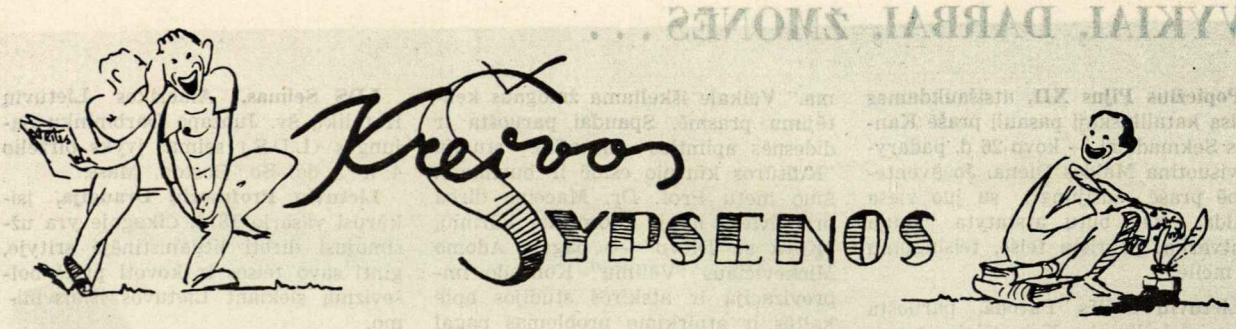

*
* *

Visi esam demokratai,
Daug išmanom, daugel matom,
Kad vaizduoti veiklą rimtą
Įsteigėm draugijų šimtą.

Draugijoj draugiją kūrėm
Toj draugijoj susibūrėm
To draugijoj draugijėlė
Taip draugijos susivėlė

Išrenkam tuojau valdybą
Ant valdybos dar valdybą
Toj valdyboj valdybėlė
Taip valdybos susivėlė

Nors narių eilinių nėra
Veikiame pagal karjerą
Nes valdybos jau nuo seno
Viską daro pagal planą

Pagal planą ir veikimą
Pagal planą subuvimas
Ir po didelio veikimo
Pasigirsta net knarkimas.

LAIŠKAS DRAUGUI EUROPOJE

Mielas Jonai,
vos atvykęs
Neinu gulti lig dvylikės
Ir rašau Tau laišką ilgą
Nes širdelė pasiilgo.
Taigi plaukėme savaitę
Ir, rankoves pasiraitę,
Plovėm laivą, šluostėm dulkes
Nuodijom blakes ir žiurkes,
Ir per bortą persisvėrę
Žiaukčiojom lyg pasigėrę...
Žuvys mus labai mylėjo
Ir lyg Brooklyno lydėjo;
Tik kai išlipėm į krantą
Jos vėl grįžo per Atlantą
Laukti sekančio transporto
Ir lauktuvių iš už borto...

Vos tik išėjau į "strytą",
Regiu daiktą nematytą:
Tiek "karų" ir autobusų
Kiek plaukų ant dėdės ūsų;
O reklamos tik žaibuoja
Ir kiekvieną vis vilioja,
Ten, va, "Coca Cola" šviečia
Ir Amerikos piliečiai
Geria ją,—akis net varto:
Dešimt butelių iš karto!

Pasitiko mane dėdė...
Parvežė — ir tuoj į kėdę,
Sėskis, — sako, — pailsėsi,
Nes į darbą eit turėsi,
Dolerių prisigaminti
Ir, pagavęs kilnią mintį,
Pirkti namą, vesti žmoną
Ir lakstyti jai prie šono.

Nueinu pas vieną bosą:
"Gal man vietą turit liuosą?"
"Šiur",—jis sako,—kiek tik nori
Gali sėstis į patvorį,
Nes dar daiktas negirdėtas,
Kad Amerikoj trūkt' vietos.
Nueinu aš į jo "šopą"
Jau pažvelgus, širdį sopa:
Darbininkai net sušilę
Šoka vengrišką kadrilį
Ir šriubus tik suka, suka —
Mirga raktai ir plaktukai,
Vienas kala, kitas mala
Trečias dulkes tik nuvalo —
Ir jau daiktas padarytas,
Ir kertėje pastatytas.

Pabandžiau ir aš tą darbą.
Davė su šriubais man tarbą,
Liepė sukti ir vynioti, —
Kol pajėgsiu atsistoti,
Pradžioj buvo baisiai riesta, —
Bet kai prisiėdžiau sviesto,
Kumpių, pieno ir kiaušinių —
Esu vien's iš pirmutinių!

Dabar laukiu, mielas Jonai,
Kada Tavo liekni šonai
Pasirodys prie barjero
Ir pradės dešrų karjerą,
Greit važiuok čia ir pribūki,
Jeigu nori—eik į ūkį,
Jei netinka—eik į miestą
Naikink sūrį, naikink sviestą
Ir taukais aplipdęs šonus
Būsi jau amerikonas!

Tavo draugas paskutinis —

Untaniukas Šalapinis

SUDIE, EUROPA...

(Išemigruojančio daina)

Sudie Europa!
(Pilvelį sopa,
nes laivą smarkiai supa).
Aš išvažiuoju,
Keliu plačiuoju,
Gerai prikirtęs pupų!
Valgėm čia "Maggi",
Jautį dviragį,
Centnerį bulvių iš karto!
Žaidėm krepšinį,
Šokom suktinį,
Kad IRO nesibartų!

Dabar štai žiūriu:
Platybės jūrių!
O dar Sydnėjus toli!
Reiks daug kentėti
Žuvis penėti,
DiPi žmogau, varguoli...

Ašara riebi
Jūrai į glėbį
Krinta, net laivas svyra
O tie delfinai,
Mano kaimynai
Nežino, kas tai yra...

Ar į juos šausi,
Ar nusispiausi —
Jie nieko nesupranta...
Žiopteli kartą,
Ir akis varto,
Lyg "čiuin-gumą" kramto
Jiems ir Europa,
Ir boso "šopa"
Dalykai neįdomūs —
Tik man ši žemė
Ką kitą lemia
Kitoks ir jos "aromas".

Sudie, krantine,
Pučias krūtinė
Įtraukt' Europos orą,
Aš dar sugrįšiu,
Jau pilna plyšių
Ta geležinė tvora!

SENO SENDRAUGIO GIESMĖ

Dirbau ir kūriau, o laikas griovė
Kilo ir leidos laurai su šlove
Mainėsi valdžios, pasaulis keitės
Net mano ūsai iš baimės raitės.

Niekas nestengė mane patiesti:
Visokie vėjai bandė suriesti,
Visokios vėtros duris klebeno —
Bet nesuraitė sendraugio seno!

Aš "židinyje" ugnį sukūręs,
Ėjau prieš vėją net be kepurės
Šildžiau kiekvieną, kuris tik šalo —
Ir prie kultūros, ir prie žurnalo!

Šiandien papūtus vėjui smarkuoliui,
Daros jau šalta ir man varguoliui
Visokių skyrių bei valdžių pilna —
Tik aš atskirtas, kaip ožio vilna:

Tų sąjungėlių — pilnas pasaulis
Pro jų valdybas—nematyt saulės
Kyla valdybos tuoj ant valdybų—
Tartum Babtuose po lietaus grybų!

Tačiau jau mano sąjungos nėra...
Atrodo, baigė vargšė karjerą...
Tik vėjai švilpia, durys klebenas:
"Kurgi tu dingsi, sendraugi senas?..."

Antulis Pūkulis

MES PLAČIAME PASAULYJE

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

ČIKAGA

Čikagos lietuviškam veikimui smarkiau įsisiūbavus, neatsilieka ir ateitininkai. Ypatingai 1950 metų pradžioje sustiprėjo moksleiviai ateitininkai, išsirinkdami savo valdybą ir sudarydami gražią 60-ties narių moksleivių at-kų kuopą. Kuopoje atskirai veikia mergaičių ir berniukų būreliai, neretai šaukiami ir bendri kuopos susirinkimai. Yra sudarytas veiklos planas, pagal kurį ir veikiama.

Taip pat nepamirštinas ir ateitininkų jaunimas, kurį sudaro vyresnio amžiaus moksleiviai, studentai ir jaunesnieji sendraugiai. At-kų jaunimas kas mėnuo turi susirinkimus, kurių metu išklausomos paskaitos aktualiais at-kų veikimo klausimais, diskutuojama, priimami valdybos pasiūlymai bei nutarimai. Paskaitas skaito dažniausiai sendraugiai. Pereitame at-kų jaunimo susirinkime kalbėjo prof. Meškauskas apie at-kų federaciją, jos sąstatą ir uždavinius.

Vasario mėn. 19 d. ateitininkai išklausė šv. Mišias už Lietuvos laisvę ir priėmė šv. Komuniją. Po pamaldų buvo bendri pusryčiai — agape, kurios metu kalbėjo dr. Gylys. Tą pačią dieną at-kai aktyviai dalyvavo Vasario 16-tosios didžiajame minėjime, aukomis prisidėdami prie Lietuvos išlaisvinimo ir darbais talkininkaudami minėjimo rengėjams.

Jaunimo globėjo šv. Kazimiero garbei kovo 4 d. at-kų jaunimas surengė akademiją, kurios metu įdomią paskaitą skaitė kun. J. Kidykas, S. J. Meninę dalį išpildė at-kų meno sekcija. Gi kovo mėn. 5 d. at-kų jaunimas dalyvavo vyčių surengtose šv. Kazimiero šventės iškilmėse.

At-kų jaunimo kuopa turi meno sekciją, kuri dažnai pasirodo Čikagos lietuvių visuomenės subuvimuose. Vasario mėn. 18 d. ši sekcija turėjo didesnio mąsto pasirodymą "Lietuvos Ūkininko" draugijos metiniame parengime, pastatydama J. Krumino vaizdelį "Pabaigtuves". Vaizdelį režisavo Sev. Krutulis, dainas paruošė Ald. Prapuolenytė, o tautinius šokius — O. Brazdžionienė, visi at-kų kuopos nariai.

Čikagos ateitininkų jaunimas yra pasiryžęs ir toliau remti "Ateitį", įsigyti at-kų vėliavą ir gavėnios metu suruošti didesnio mąsto rekolekcijas, kurias galės lankyti kiekvienas, norįs dvasiniai atsigaivinti.

Čikagietė

NEW YORKAS

Pasitarimas svarbiaisiais ateitininkų klausimais

Ateitininkų Sąjungos Amerikoje valdybos iniciatyva š. m. kovo 11 d., Aušros Vartų par. salėje, New Yorke, buvo sukviestas platesnis pasitarimas aptarti specifinius Amerikos Ateitininkų klausimus. Pasitarime be pačios ASA Valdybos dalyvavo Ateitininkų Fed. Fondo Valdyba, PMAS C. V-ba ir visa eilė žymesniųjų apylinkės ateitininkų veikėjų.

ASA Dvasios Vadas kun. P. Juras posėdį pradėjo malda. Posėdžiui pirmininkavo St. Lūšys, sekretoriavo A. Baužinskaitė. Buvo padaryti sekantys pranešimai: J. B. Laučkos — apie Amerikos Ateitininkų Sąjungos veiklą, Prel. J. Balkūno — apie At-kų Fed. Fondo stovį, Dr. K. Ambrozaičio — jaunimo organizavimo ir veikimo klausimais ir J. Baužinsko — PMAS veiklos ir "Ateities" leidimo reikalais. Pranešimai, ypač liečiantieji jaunimo klausimą, susilaukė gyvų diskusijų. Jaunimo organizavimo įvairiems klausimams aptarti sudaryta net speciali komisija.

Iš posėdžio nutarimų pažymėtina: visiems at-kams įsipareigojimas skirti tam tikrą mokestį Fondo reikalams. Lygiai tokia pat pareiga yra ir "Ateities" prenumeravimas.

Amerikos At-kų Sąjungos suvažiavimas numatomas šį rudenį Pittsburge.

B.

DALYVAVOME NFCCS KONGRESE

Vasario 23 d. New Yorke įvyko New Yorko ir New Jersey National Federation of Catholic College Students regionalinis kongresas. Ši federacija yra pati didžiausioji iš kelių Pax Romanai priklausančių JAV katalikiškosios studentijos organizacijų ir apima katalikiškose kolegijose studijuojančius organizuotus studentus.

Kongreso tema buvo "Eklezijos ir valstybės santykis". Ši tema buvo paliesta po pasveikinimų sekusioje kun. Robert C. Hartnett S. J., "America" ir "The Catholic Mind" leidėjo diskusinėje paskaitoje. Po pietų ji buvo smulkiau nagrinėjama trylikos atskiriems klausimams aptarti susirinkusių tam tikslui parengtų komisijų, kurias turėjo sudaryti dvidešimt trys kongrese atstovautos kolegijos. Kongresas buvo baigtas federacijos vadovybių pranešimais apie praėjusių metų veiklą.

Dalyvaujant apie trims šimtams studentų, kongresas buvo gražiai ir sklandžiai pravestas Manhattanville College of the Sacred Heart patalpose. Visi parengimai bei paskaitos praėjo griežtai ir konkrečiai laikantis nusistatytos linijos. Vis dėlto ir ateitininkai sugebėtų surengti neblogesnį kongresą, turėdami amerikiečių studentų sąlygas. Betgi vertėtų iš jų pasimokyti daugelio narių aktyvaus ir gyvo dalyvavimo kongreso eigoje.

Kongrese pakviesti dalyvavo ir keturi New Yorko stud. ateitininkų būrelio atstovai, čia susipažindami su federacijos veikla ir vadovybe. Iš popietinių diskusijų jie pasirinko viena kolegijos komisijos pravestąjį "Antikomunizmą" ir, kai kuriems studentams diskusijų metu pareiškus tam tikrų svyravimų dėl komunizmo praktikos Sovietų Sąjungoje, coll. V. Vygantas labai vietoje pateikė mūsų nusistatymą paremdamas jį faktais; tai labai sujdomino auditoriją. Užbaigiamosios dalies metu buvo perskaityta stud. ateitininkų padėka už NFCCS paramą gaunant stipendijas JAV ir už pakvietimą dalyvauti šiame įdomiame kongrese.

A. K.

BROCKTONAS

Brocktono moksleivių ateitininkų kuopos įsteigimo data galima laikyti pereitų metų lapkričio mėn. 12 dieną, kuomet bendrame ateitininkų susirinkime buvo nutarta sendraugiams ir moksleiviams veikti atskirai. Buvo prieita išvada, kad keli pradedantieji studentai ir gimnaziją baigę moksleiviai ateitininkai priklausys moksleivių kuopai, iki Bostone įsikurs koks nors stud. at-kų vienetas. Tą pat dieną buvo išrinkta trijų asmenų kuopos valdyba, kuri vėliau pasiskirstė pareigomis sekančiai: pirmininkas — Kęstutis Keblinskas, sekretorė — Danutė Mėlynytė ir iždininkas — Antanas Sužiedėlis.

Pereitų metų gruodžio mėn. 18 d. Brocktono sendraugiai, padedant moksleiviams ateitininkams, suruošė prof. Šalkauskio ir Vyt. Endziulaičio mirties paminėjimą. Buvo užsakytos šv. Mišios, kurių metu visi ateitininkai priėmė šv. Komuniją. Po mišių buvo bendri pusryčiai — agape, kur be ateitininkų dar dalyvavo parapijos katalikiškų organizacijų atstovai. Apie minimuosius ateitininkijos veikėjus kalbėjo kun. J. Švagždys, prof. S. Sužiedėlis ir dr. Petronis. Moksleivės ateitininkės agape paįvairino atatinkamais eilėraščiais.

Šiuo metu moksl. at-kai baigia atlikti spaudos platinimo darbą tarp vietinių ir naujai atvykusių lietuvių. Nors rezultatai ir nėra per daug geri, tačiau kuopos nariai parodė nemažą pasišventimą, aukodami taip trumpą, nuo darbo ar mokslo atliekantį, laisvalaikį. Šiame darbe talkininkavo Brocktono lietuvių šv. Roko parapija ir keleta čia gimusių lietuvaičių. Vi-

siems pagelbėjusiems Brocktono at-kų kuopa visuomet pasiliks dėkinga. Buvo platinami šie lietuviški-katalikiški laikraščiai: "Darbininkas", "Draugas", "Tėviškės žiburiai" "Amerika", "Eglutė" ir kt.

Dabartiniu metu kuopai priklauso apie 15 narių, kurie Vokietijoje yra buvę Hanau, Greveno, Spakenbergo, Diepholzo ir kitose kuopose. Apie ketvirtadalis kuopos narių dirba, o kiti toliau tęsia tremties gimnazijose pradėtą mokslą. Kiek sąlygos leidžia, kuopa stengiasi dalyvauti ir lietuviškame - visuomeniniame veikime. Kaip pavyzdį galima paminėti Vasario 16-tos dienos minėjimą, kuriame moksleiviai ateitininkai savo deklamacijomis ir tautiniais šokiais užpildė didelę programos dalį.

Tikimasi, kad ateityje kuopa pasipildys nariais iš vietinio, mokslus einančio jaunimo.

Kęst.

BALTIMORĖ

Baltimorės ateitininkų kuopa turi per 20 narių. Jų tarpe randame ir keletą intelektualų, kurie yra netik aktyviai įsijungę į ateitininkišką veiklą, bet turi didelės reikšmės ir visame Baltimorės lietuvių gyvenime, nes savo eilėse turime Dr. kun. Dambrauską, Kazį Bradūną, Nyka-Nyliūną, Cesarį Surdoką ir kitus.

Kuopoje sendraugiai, studentai ir moksleiviai teoretiškai veikia kartu. Tačiau praktiškai jie vis dažniau vieni nuo kitų pradeda nutolti, nes bendras veikimas yra gana sunkus, kadangi kuopos nariai yra įvairaus amžiaus, bei išsilavinimo. Paskutiniu laiku jau visiškai atskirai pradėjo veikti jaunieji ateitininkai.

Šiems metams kuopai vadovauti išrinkta nauja trijų narių valdyba, kuriai padeda sekcijų vadovai. Iki šiol yra įsisteigusios trys sekcijos: spaudos platinimo, socialinė, ir jaunųjų ateitininkų. Jaunesniesiems ateitininkams šiuo metu sėkmingai vadovauja Danutė Vieraitytė. Reikia pripažinti, kad sekcijos savo darbą atlieka gerai. Knygų bei laikraščių platinimas yra sekmingai vykdomas vadovaujant Kaziui Bradūnui ir visai kuopai talkininkaujant. Šis spaudos platinimo darbas turi didelės reikšmės ir randa pritarimo Baltimorės lietuvių tarpe.

Socialinis skyrius deda visas pastangas šelpti pasilikusius lietuvius Vokietijoje. Pirmoj eilėj skiriama parama tiems, kurie dėl sveikatos ar kitų kliūčių negali išemigruoti. Iki šiol jau pasiųsta virš 15 siuntinių.

Didžiausias kuopos rėmėjas yra šv. Alfonso parapijos klebonas kun. dr. J. Mendelis, kuriam pritariant ir talkininkaujant buvo įsteigtas spaudos kioskas. Taip pat jis mus gausiai remia ir vykdant šalpos darbą.

A. B.

CLEVELANDAS

Kuopos susirinkimas. Š. m. vasario mėn. 17 d. įvyko kuopos susirinkimas, kuriame tarp kitų darbotvarkės punktų paskaitą saviauklos klausimu skaitė mokyt. Kavaliauskas. Kalbėtojas ypačiai iškėlė du reikalingiausius kultūringam žmogui dalykus — punktualumą ir tvarkingumą. Žmogui reikalinga taip pat tvirta valia, nes be jos žmogus nesugeba atlikti proto užsimotų žygių ir pagaliau greičiau nutausta. Valia turi būti žymu ir kasdieniniuose, mažuose gyvenimo dalykuose. Kadangi dvidešimtojo amžiaus aplinkuma labai blogai veikia nesubrendusių jaunuolių charakterį ir elgesį, tad ateitininkai turėtų rodyti kitiems pavyzdį, eidami principų ir idealo keliu. Keturiasdešimt minučių trukusi paskaita buvo išklausyta su įdomu. Po paskaitos iškelti keli įdomūs klausimai.

Perrinkta valdyba. Susirinkime, senajai valdybai atsistatydinus, išrinkta nauja: pirm. Aloyzas Bagdanavičius, vice-pirm. Nijolė Vedegytė, sekretorius — Arvydas Barzdukas, soc. reik. ved. — Džiugas Staniškis ir iždininkė — Aušrelė Barzdukaitė. Naujoji valdyba ėmėsi tvarkyti kuopos raštinę, nusistatė savo pusmečio veikimo planą, veikimo sėkmingumui rengiasi kuopą suskirstyti būreliai ir stengiasi didinti narių skaičių bei aktyvumą.

Šv. Kazimiero minėjimas. Ateitininkai, minėdami šv. Kazimierą, bendrai priėmė Šv. Komuniją ir su Ateities klubu surengė pusryčius — agapę. Minėjimą atdiarė kopos pirmininkas A. Bagdanavičius ir pasveikino kuopos dvasios vadą kun. dr. Kazimierą Širvaitį vardinių proga, palinkėdamas jam nenuilstamai dirbti tėvynės ir Bažnyčios gerovei. Dvasios vadui šia proga įteikta knyga. Po to į susirinkusius prabilo kun. dr. K. Širvaitis, padėkodamas už jo prisiminimą ir iškeldamas gražų ateitininkų žingsnį surengiant šį minėjimą. Savo paskaitoje prelegentas plačiau nušvietė šv. Kazimiero asmenybę. Pusryčių metu dar kalbėjo Ateities klubo pirmininkas Ig. Malinauskas ir federacijos vyr. valdybos nariai: St. Barzdukas ir S. Laniauskas. Pabaigoje J. Rimašauskas paskaitė savo novelę— fragmentą iš šv. Kazimiero gyvenimo. Minėjimas baigtas ateitininkų himnu.

A. Barzdukas

ITALIJA

ROMA

Prof. Z. Ivinskis skaito Romos ateitininkams paskaitų ciklą apie lietuvių visuomenės diferencijaciją valstybės atsikūrimo laikotarpyje.

Užgavėnių proga draugovė organizavo linksmą programą su giedoriais, dainininkais ir kitokiais pokštų krėtėjais, kuri visus smarkiai prijuokino.

Kovo mėn. 4 d. šv. Kazimiero šventės proga du draugovės nariai Zenonas Smilgevičius ir Jonas Riaubūnas, drauge su studijų draugu Feliksu Jucevičium gavo kunigystės šventimus ir kovo mėn. 5 d. atlaikė pirmąsias šv. Mišias. Primicijų pamokslininkas J. E. Vyskupas P. Bučys priminė jauniems kunigams, kad jie, norėdami gerai atlikti savo apaštališką misiją, turi niekados nesiskirti su moksline knyga, amžinai kovoti su savo žmogiška prigimtimi, labai vertinti tą begalinės vertės kunigystės dovaną, kurią jiems Viešpats suteikė, neprisirišti prie žemiškų gėrybių ir visados eiti aukos keliu. Birželio mėn. jaunieji kunigai laikys egzaminus licenzijato laipsniui įgyti. Šiuo metu netrukus rengiasi išvykti į Ameriką buvęs draugovės pirmininkas kun. dr. Cukuras. Gi dabartinis pirmininkas kun. Lubinas ruošiasi į Braziliją, kur dėstys graikų ir hebrajų kalbas vienoje aukšt. mokykloje.

J. J.

KANADA

MONTREALIS

Nuostabu, kad Montrealio ateitininkai į pavasarį labiau sujudo. Ir sujudėję pradėjo gražiai žengti į naujus Šventuosius Metus. Žingsnis tikrai sveikintinas.

Kovo 19 dieną, Šv. Juozapo Šventėje visi susirinko Šv. Mišioms. Intencija didinga —

Už mirusius ir Lietuvoje tebekovojančius ateitininkus. Šv. Mišių metu nevienas nustebo pamatęs tokį gražų būrį artinantis prie Viešpaties stalo.

Šv. Mišias atlaikė Kun. A. Vilkutaitis ir po Šv. Mišių savo švelniu žodžiu priminė ateitininko kelią tremtyje.

Kun. Bobinas palaimino pirmąjį bendrųjų pusryčių stalą. Bendri pusryčiai mūsų šeimą dar labiau sujungė. Energinga ir besišypsanti šeimininkė Viltis Vaičiūnaitė su savo padėjėjomis vos spėjo pilstyti kavą ir vaišinti lietuviškais sumuštiniais.

Pusryčių metu kuopos pirm. Dr. Daukša skaitė paskaitą. Tema — Šv. Metai ir jų reikšmė. Jis trumpai apžvelgė Šv. Metų istorijos eigą ir užbaigė mums tremtiniams taip jautriais Šv. Tėvo žodžiais. Paskaita tikrai atnešė kiekvienam naujų minčių.

Mūsų šeimoje atsilankė ir toks mielas svečias kaip rašytoja Marija Aukštaitė. Ji atsisveikindama paliko mums vieną brangų sakinį —

Ateitininkija - Lietuvos pulsas, ir kol ji pulsuos Lietuva nemirs.

Ir taip gerai visiems pažįstama Montrealio visuomenininkė p-lė Arlauskaitė atsilankė pas mus. Ateitininkai jai ypač dėkingumo jaučia. Ji pirmoji Kanadoje praskynė kelią, kad tik daugiau įemigruotų lietuvių. Savo giliu religingumu ir lietuviška švelnia siela ji gali būti mums visiems gražus pavyzdys.

Drauge atšventėm ir Juozines. Juozą turėjome tik vieną—Dr. Juozą Sungailą. Gal todėl visi geriausi džiaugs-

mingiausi linkėjimai tik jam vienam iš mūsų ateitininkiškų širdžių ir išplaukė su "Ilgiausiais Metais".

G.

VOKIETIJA

BLOMBERGAS

Ankstyvą rytą skuba į stotelę visa mūsų kuopa: išleidžiame kapelioną. Kai įeinu į stotelę, pamatau kuopos Dvasios Vadą kun. Kazimierą Juršėną — mūsų skubesio tikslą. Jis stovi mokinių apsuptas ir šypsosi, o aš einu dar kartą atsiveikinti ir palinkėti laimingos kelionės į Dėdės Samo žemę.

Pamažu sujudo traukinys, atsikvėpė ir nuslinko į tamsą, bet dar ilgai mačiau tas dvi dideles ir virpančias ašaras, kurios nuriedėjo jo tėvišku veidu.

Kun. Kapel. K. Juršėno asmenyje mūsų kuopa neteko didelio žmogaus. Tai mūsų kuopos įkūrėjas, nepamainomas jaunimo bičiulis, Sibiro kankinys. Kiekvienas mūsų esame daugiau ar mažiau pajutę jo tėvišką globą, už kurią turime būti ir esame dėkingi.

Kun. kapelionas išvykdamas įrašė į mūsų kuopos išvykstančiųjų knygą:

"Jūs esate šviesa, kuri iš Dangaus šviečia; kas myli šviesą, tas nevaikšto tamsybėse."

Ir atvertę kitą mūsų kuopos kronikos lapą skaitysime:

1949. X. 23 mūsų kuopa šventė savo 4 metų gyvavimo sukaktį. Tą dieną buvo atlaikytos šv. Mišios ir kun. kap. Radvinauskas pasakė atatinkamą pamokslą. Po pietų at-kai, dalyvaujant vietos sendraugiams, studentų atstovams, gimnazijos mokytojams ir visiems moksleiviams, susirinko arbatėlei, kurios metu buvo pasakyta daug šiltų žodžių, perskaityti sveikinimai raštu, bei išklausyta daug linkėjimų. Taip pat at-kai išpildė ir meninę programą. Nuotaikingai sudainuoti kupletai linksmai nuteikė susirinkusiuosius. Daug dainuota. Ir kai laikrodis išmušė vidurnaktį, su pakilia nuotaika ir pasiryžimu įžengėme į 5-sius savo veiklos ir kūrybinio darbo metus.

Bet prityręs kronikininkas rastų ir dar vieną žinutę mūsų kuopos kronikoje. O tai, kad mūsų kuopa, atsikėlus čia Greveno lietuviams, susijungė su tenykščia prez. Aleksandro Stulginskio kuopa ir padvigubėjo, — turime net 16 narių ir 1 kandidatą. Padidėjus kuopai, pagyvėjo ir veikimas.

K. M.

HANAU

Šiomis dienomis baigė savo veiklą ir likvidavosi Hanau Stud. At-kų Sambūris. Sambūris įsisteigė 1947 metais ir savo eilėse subūrė Hanau gyvenančius stud. ateitininkus. Per savo 3-jų metų veiklos laiką jis įnešė nemažą įnašą ateitininkijos gyvenime. Iš Sambūrio išaugo ir gražiai aplinkiniuose universitetuose reiškėsi šios korporacijos: Frankfurte — korp! Kęstutis ir korp! Giedra, Darmstadte — korp! Grandis ir Giessene— korp! Agricola. Paskutiniaisiais metais y p a t i n g a i stipri emigracija palietė Hanau stud. at-kus. Minėtos korporacijos baigė savo veiklą, ir Sambūrio eilėse liko vos keletas dar Frankfurto universitete studijuojančių korp. Kęstutis narių.

Paskutiniąją Sambūrio valdybą sudarė Pr. Grušauskas, K. Apanavičius ir V. Memėnas. Šiuo metu ir šie paskutinieji mohikanai jau visiškai pasiruošę emigracijai.

P.

SCHWAEBISCH GMUEND

Kadaise gana skaitlinga kuopa, sumažėjo iki 10 narių. Vis tik dar veikia jaunesniųjų ir vyresniųjų būreliai. Kapelionas — kun. dr. A. Baltinis, o kuopos globėja p. mok. A. Grinienė. Šiuo metu kuopa dažnai daro bendrus ir atskirų būrelių susirinkimus, viešai pasirodo per visas žymesnes šventes su savo menine programa. Gruodžio 8 d. At-kų iniciatyva buvo suruošta Marijos Nekalto Prasidėjimo Akademija. Kristaus Karaliaus Šventėje. 14 narių kandidatų davė ateitininkišką pasižadėjimą, tačiau ir iš tų jau daug išemigravo. Kuopa taip pat ir ekskursuoja, yra aplankiusi Rothenburgą, Lorchą ir dar kelias žymesniąsias apylinkės vietas.

DIEPHOLZAS

Kuopa dar gyvuoja. Kapeliono kun. J. Budzeikos ir globėjo — kun. J. Adomavičiaus globoje veikia kuopa, susidedanti net iš 4 būrelių — 2-jų mergaičių ir 2-jų berniukų, viso 35 nariai. Nuo sausio 1 d. iki vasario 20 d. padaryta 3 kuopos, 2 vyresniųjų ir 2 jaunesniųjų berniukų, 3 mergaičių ir 3 kandidatų būrelių susirinkimai. Taigi veikla gyva. Buvo suruošta agape, Vasario 16 d. minėjimas, mūsų partizanams pagerbti diena ir studijų savaitė, kurios pabaigoje surengtas viešas vakaras. Tai tur būt viena iš didžiausių at-kų moksleivių kuopų Vokietijoje.

"CATHUNITAS" METINĖ KONFERENCIJA MUENCHENE

Cathunitas yra 1948 metais įsisteigusi organizacija, apjungianti įvairių tautybių tremtinių katalikų studentų sąjungas Vokietijoje. Jos tikslas — glaudus minėtų sąjungų bendradarbiavimas ir koordinuotas bendrų interesų siekimas. Šiuo metu Cathunito nariais yra sekančių tautybių katalikų studentų sąjungos: ukrainiečių "Obnova", kroatų Kard. Stepinac vardo Sąjunga, latvių "Dzintars", lenkų "Veritas", lietuvių "Ateitis" ir vengrų bei slovakų katalikų studentų sąjungos.

Be tiesioginių konferencijos iniciatorių — ligšiolinio Cathunito prezidiumo su pirmininku latviu Pocs priešakyje, konferenciją rėmė ir joje dalyvavo Catholic Displaced and Refugee Students' Relief and Emigration Service su Mr. ir Mrs. Kirchner priešakyje. Konferencijos pagrindiniai uždaviniai buvo Cathunito organizacinių klausimų bei aktualiųjų emigracijos, stipendijų ir šalpos reikalų aptarimas ir naujųjų Cathunito valdomųjų organų rinkimai. Kiekvienos tautybės sąjunga konferencijoje buvo atstovaujama trijų delegatų. Be to, informacijų tikslu iš kiekvieno vakarų Vokietijos universiteto buvo pakviesta po du atstovus be sprendžiamojo balso.

Konferencija vyko š. m. sausio mėn. 21-22 d. d. Muenchene, Funkkaserne stovykloje. Pirmąją dieną prieš piet buvo gvildenami bendrieji studentų reikalai. Kiekvieno universiteto atstovai padarė smulkų pranešimą apie savojo universiteto katalikų studentų skaičių, pasiskirstymą tautybėmis, fakultetais, semestrais bei jų materialine būkle. Visi konstatavo tą patį faktą, kad be efektyvios išorinės paramos nebūsią galima ilgai laikytis. Tiek mokslo, tiek pragyvenimo išlaidas tenka padengti patiems. Uždarbių galimybių nėra. Todėl nenuostabu, kad emigracija net ir baigiančiųjų studentų tarpe vyksta pilnu tempu. Šalia emigruojančiųjų, yra dalis kolegų, kurie įvairių aplinkybių verčiami po IRO likvidacijos turės pasilikti Vokietijoje. Jų šalpos klausimas taps ypatingai aktualus. Nebuvo pamirštas ir stipendijų klausimas emigruojantiems į JAV bei kitus kraštus. Mr. Kirchner stropiai žymėjosi visus statistinius davinius bei pageidavimus ir pažadėjo visomis galimomis priemonėmis padėti.

Po pranešimo apie padėtį universitetuose sekė atskirų sąjungų apžvalginiai pranešimai. Apie Studentų Ateitininkų Sąjungos pobūdį, istoriją, veikimą tremtyje ir dabartinę padėtį pranešimą padarė coll. J. Norkaitis.

Tą pačią dieną po pietų įvyko oficialus Cathunito konferencijos atstovų posėdis. Posėdį atidarė ligšiolinis Cathunito prezidiumo pirmininkas coll. Pocs. Iš prezidiumo atskaitomojo pranešimo paaiškėjo, kad veikimas reiškėsi silpnokai ir apsiribojo Muencheno miestu. Visur kitur pastebimas didelis pasyvumas.

Sekmadienį konferencijos dalyviai vyko į iškilmingas pamaldas, kurios buvo laikomos vienoje Muencheno bažnyčioje bizantiškame rite. Po pamaldų suruoštuose pietuose dalyvavo ir kalbas pasakė J. E. Rygos vyskupas Rancans, Pax Romana, World Students' Relief bei Muenchene gyvenančių kitų tikybų tremtinių dvasininkai ir studentų atstovai.

Po pietų vykusiame posėdyje tapo nugalėti likusieji dienotvarkės punktai. Po diskusijų, įvedus visą eilę pakeitimų, priimtas Cathunito statutas. Sunkiau buvo sprendžiamas kandidatų -čekų tautinės organizacijos priėmimo klausimas tikraisiais Cathunito

nariais. Kadangi kandidatavo net dvi organizacijos ir nepatennkino kai kurių formalių statuto reikalavimų, jų priėmimas tapo atidėtas, tačiau kartu nutarta ir toliau palaikyti su jomis artimą ryšį.

Į naująjį Cathunito prezidiumą vienbalsiai išrinkti: pirmininku — Dr. Ilinic (kroatas), vicepirmininku - coll. Pereyma (ukrainietis) , gen. sekretorium - coll. Balko (slovakas). Taip pat išrinkta revizijos komisija iš penkių asmenų.

Informaciniame pranešime Mrs. Kirchner paskelbė malonią žinią, kad po didelių pastangų JAV-se pavyko išrūpinti 200 naujų stipendijų. Pirmenybė abiturientams, vienų metų bėgyje baigiantiems gimnaziją moksleiviams ir pirmųjų semestrų studentams. Beveik visos stipendijos skiriamos norintiems studijuoti filosofiją filologiją, teologiją, gamtos mokslus, ekonomiją, politinius mokslus, sociologiją. Norintieji jas gauti turi būti užpildę Mr. Kirchner įstaigos anketą.

Pax Romana atstovas Mr. Harrington informavo apie šiais metais Amsterdame, Olandijoje, įvyksianti Pax Romana kongresą. Kiekviena tremtyje esanti federacija galėsianti pasiųsti po du atstovus Pax Romana lėšomis. Po kongreso dalyviai organizuotai vyks į Romą. Tikimasi ir tremtinių atstovams išrūpinti reikiamus leidimus.

World Students' Relief atstovas taip pat padarė pranešimą stipendijų ir šalpos klausimais. Vokietijoje esantiems parūpinti materialinės paramos iki šiol buvo beveik neįmanoma. Emigruojantiems į JAV pataria — iš WSR įstaigos (Muenchen, Funkkaserne) pasirūpinti rekomendacinį laišką, kuris galės padėti gauti stipendiją. Stipendijų reikale WSR deda visas pastangas, tačiau rezultatai nėra pakankami. Daugiausia vilčių norintiems studijuoti vadinamose "non-professional schools", t. y. ne medikams, odontologams, juristams ir farmacininkams. Amžiaus riba — 26 metai.

Pax Romana ir World Students Relief prašė jiems parūpinti galimai daugiau įvairios medžiagos, vaizduojančios tremtinių studentų gyvenimą. Šiam tikslui tiktų foto nuotraukos, vaizduojančios skurdžias tremties gyvenimo sąlygas, atskirų asmenų pergyvenimų aprašymui ir pan.

Visa konferencija praėjo tikrai darbingoje ir draugiškoje dvasioje.

Liudas Mejeris

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Šv. Kazimiero Akademijos Aidai, Nr. 3, 1950 m. vasaris. Leidžia Šv. Kazimiero Akademija Čikagoje.

K. Pelėkis. Genocide, Lithuania's trifold tragedy, 286 psl. Išleido "Venta" Vokietijoje. Šioje knygoje yra anglų kalba dokumentaliai įrodomi komunistų žiaurumai, o taip pat ir nacių darbai karo metu.

DĖMESIO!

1. Visi abiturientai ir studentai, gyvenantieji JAValstybėse ar Vokietijoje, kurie norėtų gauti stipendijas studijoms kolegijose ar universitetuose JAValstybėse, prašomi kuo skubiausiai pranešti reikalingas šias žinias: vardą, pavardę ir gimimo datą, atatinkamai At-kų Sąjungos Centro Valdybai. Moksleivių: A. Razma, (14) Tuebingen, Reutlinger str. 12. Germany. Studentų: Z. Brinkis, (14) Tuebingen, Ulrich str. 18. Germany.

Taip pat prašomi prisiųsti tikslius adresus tie studentai ir abiturientai, kurie buvo praeitų metų pavasarį užpildę anketas gauti stipendijoms JAValstybėse.

2. Ateitininkai, kurie galite patys arba per kitus sušelpti likusius Vokietijoje at-kus moksleivius, studentus, sendraugius ar jų šeimas, prašomi pranešti laiškais Moksleivių arba Studentų Centro Valdyboms. Pas mus yra sąrašai visų tų mūsų Idėjos sesių bei brolių, kurie, negalėdami išemigruoti dėl ligos, studijų, ar kitų priežasčių, privalo pasilikti Vokietijoje ir tęsti vargingą tremties gyvenimą.

3. Moksleiviai ir studentai, norintieji įgauti ateitininkų ženkliukus, arba liudijimus, prašomi kreiptis atatinkamais adresais į savuosius Centrus Vokietijoje, pranešdami būtiniausias savo asmens žinias ir prisiųsdami fotografiją.

Moksl. ir Stud. Centro Valdybos Vokietijoje.

VISIEMS "ATEITIES" SKAITYTOJAMS IR PLATINTOJAMS

1. Vokietijoje esantieji platintojai atsilygina, siųsdami pinigus šiuo adresu: Antanas Razma (14b) Tuebingen, Reutlinger Str. 12.

2. Visi kituose kraštuose esantieji platintojai pinigus ir prenumeratų lapus siunčia "Ateities" administracijai Amerikoje šiuo adresu: 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

3. Naujai užsiprenumeruojantieji "Ateitį" malonėkite pranešti, ar gavote žurnalo 1 nr. Siunčiant adresus prašome rašyti kiek galima **aiškiau,** kad išvengus nereikalingo trugdymo žurnalą siuntinėjant.

Kraštų įgaliotiniai dirba senąja tvarka. Jų adresai:

ARGENTINOJE: Rev. Pranas Garšva, Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. A. Rep. Argentina.

ANGLIJOJE: Antanas Laurinaitis, 43 Victoria St. Manningham, Bradford, England.

AUSTRALIJOJE: Petras Bielskis, Bulahdelah, N.S.W. Australia arba Rev. Paulius Jatulis, Archbishops House, West Terrace, Adelaide, Australia.

ISPANIJOJE: Jonas Pabedinskas, Calle de A. Mellado 78, Madrid, Espana.

ITALIJOJE: "Ateitis", Via Casalmonferrato 20, Roma, Italia.

KANADOJE: Jonas Prakapas, 316 Crawford St., Toronto, Ont., Canada.

KOLUMBIJOJE: Danutė Slotkienė, Villaviccncio, Columbia, S. A.

PRANCŪZIJOJE: Liudas Stankevičius, 11 Av., General Leclerc (Av. d'Orlean) 11. Paris, France.

Norintieji gauti "Ateities" žurnalo Nr. 1(9), 2(10), 3(11), 4(12), prašome kreiptis "Ateities" adresu, prisiųsdami 35c. egz.

"Ateities" Administracija

"ATEITIES" GARBĖS PRENUMERATORIAI

Kun. J. Pakalniškis, Brooklyn, N. Y., Dr. L. Prūsas, Brooklyn, N. Y., Kun. P. Patlaba, Chicago, Ill., Kun. Pr. Bastakys, Newark, N. J., Kun. P Juras, Boston, Mass., Kun. J. Znotinas, Boston, Mass., Kun. Dr. V. Endriūnas, New Rochelle, N. Y., A. Pargauskas, Čikaga, Kun. Dr. J. Prunskis, Čikaga, Ill.

PMAS CENTRO VALDYBOS PRANEŠIMAI

Į darbą

1. Kiekvienoje vietovėje, kur tik susidaro didesnis moksleivių ateitininkų skaičius, tuoj steigiamos moksleivių at-kų kuopos. Atskiros kuopos negalint įsteigti, moksleiviai sudaro bent atskirą būrelį prie-at-kų jaunimo kuopos ar kito kurio ateitininkiško vieneto.

2. Visos kuopų ar būrelių valdybos pakartotinai prašomos skubiai susirišti su PMAS Centro Valdyba ir su savo krašto Ateitininkų Sąjungos Valdyba arba Įgaliotiniu.

PMAS Centro Valdybos adresas: J. Baužinskas, 21 Bridge st., Brooklyn 1, N. Y. USA.

PMAS Centro Valdyba

NAUJI ADRESAI J.A. VALSTYBĖSE

Dr. Ad. Damušis, Federacijos Vadas: 6905 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Dr. J. Meškauskas, At-kų Tarybos pirmininkas: 544 So. Paulina St., Chicago 9, Ill.

Pranas Joga, Federacijos reikalų vedėjas: 1847 E. 86 St., Cleveland 8, Ohio.

J. Baužinskas, PMAS, pirmininkas: 21 Bridge St., Brooklyn 1, N. Y.

Prel. J. Balkūnas, At-kų Fondo Globėjas: 6414, 56 Rd., Maspeth, N. Y.

Amerikos At-kų S-gos Centro V-bos pastovus adresas: 417 Grand St., Brooklyn, N. Y.

MIELAS JAUNUOLI,

Išklydęs į pasaulį Tu daug ko netekai. Tu pajutai, kad lieki vienišas; gimtosios žemės peizažas dingsta iš Tavo atminties, gyvenimo srovė neša Tave tolyn nuo tėvynės, idealų ir kūrybinio kelio. **Nenusimink! ATEITIS** ir toliau liks Tavo geriausias draugas!

ATEITIS lankys Tave reguliariai net ir tolimiausiame pasaulio krašte, nešdama jaunai sielai paguodą, suraminimą ir ryžtą dideliems žygiams;

ATEITIS aplankys Tave po sunkaus darbo grįžusį, dvasinio peno pasiilgusį ir kels į kūrybinio pasaulio aukštumas, įžiebdama viltį ir tikėjimą šviesesne ateitimi;

ATEITIS atras Tave visur, kur Tu bebūtum: fabrike, kasyklose, miškuose, kolegijoje ar universitete ir perduos Tau viso lietuviškojo katalikiškojo jaunimo mintis, rūpesčius ir siekimus;

ATEITIS apjungs visą lietuvių katalikiškąjį jaunimą visuose kontinentuose, padės išsilaikyti nepaskendusį kasdieniniuose rūpesčiuose, žadinti kūrybines jėgas ir ruoštis **Lietuvos prisikėlimui!**

ATEITIS, vienintėlis lietuviškojo jaunimo žurnalas, kels ir rūpinsis visais mūsų jaunimo klausimais;

ATEITIS, pradėjusi 1911 metais katalikiškojo Lietuvos jaunimo sąjūdį, puoselėjusi lituanistinius dalykus nepriklausomybės laikais, žadinusi tautinę sąmonę tremtyje, — ir dabar šiuo taip pavojingu bei sunkiu metu ateina pas Tave, mielas jaunuoli, kad Tau padėtų išlikti geru kataliku ir tauriu Lietuvos sūnumi!

ATEITIS pasirodys kiekvieną mėnesį. Prenumeratos kaina metams — 3.00 dol. Užsakymus ir raštus siųsti: **ATEITIS,** 417 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y., USA.

Jaunuoli, katalike — **ATEITIS** geriausias Tavo draugas!

Wilco Chem. Co.
6200 West 51 St.

ALp(LKA)1786
1950, Nr.2

90.725.190